

บทที่ ๔

ผลที่ชาวบ้านโคกมอนได้จากคณะสงฆ์วัดบ้านโคกมอนในพิธีสวด พระปริตรเพื่อต่ออายุ

บทนี้ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการประกอบพิธีสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ โดยวิเคราะห์จากเอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ดังผลที่ได้ต่อไปนี้

๔.๑ ผลต่อคณะสงฆ์

การประกอบพิธีการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุผลที่ได้จากคณะสงฆ์ผลที่ได้จากการประกอบพิธีสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุที่วัดบ้านโคกมอนของผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรม มอง เห็นคุณค่าของการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ชาย และหญิง เห็นคุณค่าในการสวด มีสำคัญทางความคิด ในเรื่อง เชื่อว่าบทสวดมนต์ สามารถป้องกันภัยจากอสรพิษและสัตว์ร้ายอื่น ๆ ได้(จันทร์สูตร),เชื่อว่าบทสวดมนต์ สามารถป้องกันภัยจากภูติผีปิศาจและทำให้สุขภาพดี(อาฏานาฏิยสูตร) พิธีกรรมการสวดมนต์ เป็นการชำระพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรได้ทางหนึ่งและมีความเชื่ออยู่ในระดับดีมาก ในเรื่อง การสวดมนต์เป็นการเจริญภาวนาแผ่เมตตาไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลายมนต์ในพระพุทธศาสนาไม่ใช่เรื่องของไสยศาสตร์เชื่อว่าบทสวดมนต์ สามารถทำให้ได้รับความสวัสดิและพ้นจากอุปสรรค อันตราย (รัตนสูตร) ถ้าผู้สวดมนต์เป็นผู้มีศัลบวิสุทธิ และสวดได้ถูกต้องคล่องแคล่ว บทสวดมนต์จะมีความขลังและศักดิ์สิทธิ์มากอานุภาพของการสวดมนต์ ไม่สามารถคุ้มครองคนที่มิบาปหนักได้,ผู้สวดมนต์ต้องตั้งใจให้มั่นคง พุทธมนต์จึงจะมีความขลังและศักดิ์สิทธิ์,ผู้ฟังการสวดมนต์ด้วยความศรัทธา อานุภาพของพระพุทธรูปมนต์จึงจะกำจัดโรคภัยอันตราย พิธีกรรมการสวดมนต์ ไม่ใช่เป็นการอ่อนน้อมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยเหลือเพียงฝ่ายเดียว พุทธศาสนิกชนที่มาสวดมนต์ที่วัดบ้านโคกมอนเห็นว่าการสวดมนต์ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า พุทธศาสนิกชนมีผลสัมฤทธิ์ของการสวดมนต์ อยู่ในระดับ ดี ทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องหลังจากการสวดมนต์แล้ว ผู้สวดมนต์ที่ไม่ได้เห็นแก่ลาภเป็นที่ตั้ง จะทำให้เกิดอานุภาพความขลังศักดิ์สิทธิ์กับตนเองได้อย่างมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับดีมาก

พระปรีตรกล่าวถึง คุณของพระรัตนตรัย และกล่าวถึงการเจริญเมตตาภาวนา ดังนั้น การสวดพระปรีตรเป็นประจำจะทำให้เกิดอานุภาพกับผู้ปฏิบัติโดยตรง แต่เดิมการสวดพระปรีตรเป็นการบริกรรมภาวนาเฉพาะตัว เพื่อคุ้มครองป้องกันตัวเอง ให้ได้รับผลานิสงส์ ประสบความสวัสดิปราสาจากทุกข์ ได้รับชัยชนะเหนือสัตว์ร้าย อมนุษย์ร้ายทั้งหลาย แลแล้วคลาดจากอุปสรรค อันตราย มีสุขภาพดีและมีอายุยืน แต่เมื่อการสวดพระปรีตรขยายวงกว้างออกไปเพื่อคุ้มครองผู้อื่น จึงเกิดพิธีกรรมสวดพระปรีตรเป็นหมู่คณะ หรือเจริญพุทธมนต์ขึ้น

ผู้สวดพระปรีตรต้องเพียบพร้อมด้วยองค์ ๓ คือ ๑.มีเมตตามุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง ๒.สวดถูกอักขระ ไม่มีบทพยัญชนะที่ผิดพลาด ๓.รู้ความหมายของบทสวด ความเชื่อเรื่องเคราะห์กรรมมีคู่กับสังคมไทยมาทุกยุคทุกสมัยเมื่อเกิดความเดือดร้อนทุกข์ใจหรือปรารถนามีความสุขจึงมักเช่นสรวงบูชาเพื่อปิดเป่าบันดาลให้ความทุกข์นั้นบรรเทาเบาบางหรือหมดไป และวิธีที่จะทำให้เกิดความเบาสบายใจนั้น จำเป็นจะต้องมีพิธีกรรมบางอย่างที่ดึงดูดให้ผู้มีส่วนร่วมในพิธี สามารถสัมผัสได้ถึงพลังแห่งความศักดิ์สิทธิ์ที่แฝงในพิธีกรรม พิธีกรรมแม้จะมีหลากหลาย แต่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลโดยตรงคือการต่ออายุและสืบชะตา เพื่อแก้เคราะห์ร้ายให้เจ้าชะตามีความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต* แม้ผู้ฟังพระปรีตรก็ต้องมีองค์ ๓ เช่นกัน คือ

๑.ไม่เคยทำอนันตริยกรรม ๕ คือ ฆ่าบิดา ฆ่ามารดา ฆ่าพระอรหันต์ ประทุษร้ายนางภิกษุณี และทำสังฆเภท

๒.ไม่มีมิจฉาทิฐิที่เห็นผิดว่า กรรมและผลกรรมไม่มี

๓.เชื่อมั่นในพละนาถาพระปรีตรว่า มีจริง สามารถคุ้มครองผู้ฟังได้จริง
อย่างไรก็ดี พระปรีตรจะไม่คุ้มครองรักษา เพราะเหตุ ๓ ประการคือ

๑. กรรมเข้าขัดขวาง ๒. กิเลสเข้าขัดขวาง ๓. เพราะไม่เชื่อในอานุภาพ

การสวดพระปรีตรนั้น มีอานุภาพอานุภาพคุ้มครอง ป้องกันอันตรายภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดความสุขสวัสดิมีชัย และยังถือว่าเป็นมงคล ไม่มีคำสาปแช่งให้ร้าย เป็นการให้พร แสดงความปรารถนาดี ด้วยหลักธรรมสำคัญสองข้อ คือ สัจจกิริยา และ เมตตา

ผู้สวดพระปรีตรมีเมตตาจิตเป็นเบื้องต้น แล้วสวดด้วยจิตจะช่วยขจัดปิดเป่าให้เขาพ้นทุกข์ ตามความมุ่งหมายของพระปรีตร และ ขณะสวดมีจิตใจมั่นคง ไม่ฟุ้งซ่าน พระปรีตรจะนำบัดขจัดปิดเป่า ป้องกัน คุ้มครอง มีเดช มีอานุภาพ การเปล่งเสียงพระปรีตรด้วยจิตที่เลื่อมใส ศรัทธาอย่างแท้จริง พร้อมกับจินตนาการเชื่อว่าเป็นยาวิเศษที่มีสรรพคุณชะงัด ไม่น้อยไปกว่าสมุนไพรร

* มณี พยอมยงค์, ความเชื่อของคนไทยในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๑๑๕.

ทั้งหลาย การตั้งใจสวดย่อมแสดงถึงความเมตตารักใคร่ที่มีต่อกัน เพื่อป้องกันและปิดเป่าภยันตรายออกไป เป็นการน้อมนำอานุภาพพระพุทธรูปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจจะ และ พระธรรม ความเมตตากรุณา ให้แผ่ออกไปกว้างขวางโดยไม่มีขอบเขต

เหตุใดจึงต้องสวดพระปริตรที่วัดพระแก้ว เพราะวัดพระแก้วนี้เป็นวัดที่สร้างขึ้นคู่กับพระบรมมหาราชวังเพื่อเป็นสถานที่ที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ประกอบพระราชพิธีทางพระพุทธศาสนา เป็นวัดคู่กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นที่ประดิษฐาน “พระแก้วมรกต” ซึ่งมีอายุยืนยาวถึง ๒,๐๕๓ ปี และมีพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานอยู่ถึง ๘ องค์ คือ ในพระโมลี พระนลาฏ พระอุระ พระอังสาทั้ง ๒ ข้าง พระชานุทั้ง ๒ ข้าง อีกทั้งได้เคยเสด็จประดิษฐาน ณ แว่นแคว้นเขตแดนประเทศต่างๆ มาแล้วถึง ๑๑ สถานที่ และสุดท้ายได้เสด็จมาประดิษฐานแผ่พระพุทธานุภาพ ปกป้องคุ้มครองดินแดนสยาม หรือ ประเทศไทยในสมัยกรุงธนบุรี ๖ ปี และในสมัยราชจักรีวงศ์ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๓๒๗ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๒๒๖ ปี

การสวดมนต์ทำให้ผู้สวดแต่ละคนมีจิตเป็นสมาธิ เกิดบุญกุศล และเกิดพละทานุภาพแผ่ปกป้องกันคุ้มครอง เมื่อมารวมกันสวดพระปริตรพร้อมกันเป็นจำนวนมาก จึงย่อมหมายถึง พละทานุภาพอันกว้างใหญ่ ย่อมมีพลังไม่มีประมาณ อีกทั้งการอธิษฐานจิตอุทิศอันสงฆ์อันเกิดจากบุญที่เกิดขึ้นย่อมมีผลใหญ่มีพลัง เปรียบดังเมื่อคนไทยพร้อมใจกันนำเทียนที่จุดอยู่ที่บ้านของตน หรือมาจุดพร้อมกันร่วมกันที่ท้องสนามหลวง ย่อมทำให้ท้องสนามหลวงสว่างไสวไปทั่วปริมณฑล

วิเคราะห์ผลการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ความเชื่อมั่นในอานุภาพของพระรัตนตรัย เชื่อมั่นในอานุภาพของบทสวด เชื่อมั่นในอานุภาพแห่งความดี เชื่อมั่นว่าการสวดมนต์เป็นการทำความดี และเชื่อมั่นว่าเมื่อตนทำความดีด้วยการสวดมนต์แล้ว ความดีจักคุ้มครองตนให้ปลอดภัย ทำให้ชีวิตมีความสุขและคิดให้เป็นสุขได้^๒ พึงรักษาจิตให้ตั้งมั่นแน่วแน่อยู่กับการสวดเท่านั้น ถ้าผู้สวดสามารถรักษาศีลให้อยู่กับบทสวดได้นานเท่าไร สมาธิก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น จิตที่มีสมาธิมาก ย่อมมีพลังในการปลุกเสกพระพุทธรูปให้เกิดอานุภาพได้มาก^๓ ต้องสวดด้วยความเข้าใจ คือ ในขณะที่สวดมนต์ก็ให้พิจารณาทำความเข้าใจในเนื้อหาของบทสวดไปด้วย เพราะเมื่อเรามีความรู้ความเข้าใจที่ประกอบด้วยเหตุผลแล้ว ก็จะเป็นแรงหนุนให้มีศรัทธามากขึ้น เมื่อศรัทธามากขึ้น ก็ทำให้มีวิริยะมากขึ้น เมื่อวิริยะมากขึ้น สติก็มากขึ้น

^๒ สัมภาษณ์ พระครูเมตตาจิตติวิมล, เจ้าคณะตำบลป่าสัก เขต ๒ , วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕.

^๓ สัมภาษณ์ พระมหาสมพงษ์ ฐิตปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดบ้านโลกม่อน, วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕.

เมื่อสติมากขึ้นก็เกื้อหนุนให้สมาธิแก่กล้าขึ้น เมื่อสมาธิแก่กล้าขึ้น ปัญญา ก็เฉียบแหลมยิ่งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ความศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในพระพุทธรูปก็ซึมซาบเข้าสู่จิตใจ ก่อให้เกิดพละกิริยาพละกิริยาของตนเองได้อย่างปลอดภัยและมั่นคง^๔ สวดมนต์อยู่เป็นประจำ และสอนให้บุตรหลานได้สวดมนต์ จะไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง และการที่จะไปสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นก็ไม่มี มีแต่จะทำให้คนรอบข้างและสังคมอยู่เป็นสุข สงบ ร่มเย็น และยังเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอีกด้วย การสวดมนต์เพื่อป้องกันภัยนั้น จะเกิดอานุภาพมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นในบทสวดและความตั้งใจของผู้สวดเป็นสำคัญ เพราะพุทธรูปแต่ละบทล้วนมีพลังอานุภาพและความศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัวแล้ว เพียงแต่ว่าใครจะสามารถนำออกมาใช้ให้เกิดผลได้มากหรือน้อยกว่ากันเท่านั้น หัวใจของการปลุกพุทธรูปให้เกิดอานุภาพได้ดี^๖

การประกอบพิธีการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุผลที่ได้จากคณะสงฆ์คือพิธีกรรมที่เหล่าพุทธบริษัททั้งหลายถือปฏิบัติกันเสมอมามิได้ขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุ สามเณร และผู้ปฏิบัติธรรมด้วยแล้ว จะขาดเสียมิได้เลย ยิ่งในสมัยพุทธกาลด้วยแล้ว เหล่าพุทธบริษัททั้งหลายมักจะถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ในการเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า การเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าด้วยกายนั้น คือการกราบไหว้ เข้าเฝ้าด้วยวาจา นั้น คือการสวดมนต์สาธยายสรรเสริญพระคุณ และไคร่ถวายพระธรรมคำสั่งสอนในบทสวดนั้น จนทำให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง เข้าในเนื้อหาสาระในการสวด เข้าเฝ้าด้วยใจ คือการทำจิตใจให้มีทั้งสติ สมาธิ และปัญญา การสวดมนต์ทำวัตรนั้น นอกจากจะเป็นการเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าทางกาย วาจา ใจ แล้ว ยังเป็นการทบทวนบทพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น บางบทเป็นการสวดเพื่อป้องกันภัยอันตรายจากสิ่งที่ไม่ดีการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุจึงขาดเสียมิได้และเป็นผลดีต่อคณะสงฆ์ด้วย

พุทธศาสนิกชนนิยมนำไปสวดเมื่อออกเดินทางไปยังต่างแดนบ้าง ไปนอนค้างคืนในป่าเขาบ้าง จะทำให้สัตว์ร้ายและมนุษย์ไม่กล้าเข้ามาทำอันตรายแก่ตน ฉะนั้น ผู้ที่สวดพระปริตรเป็นประจำทุกวัน ย่อมทำให้ได้รับอานิสงส์หรือประโยชน์ต่อศรัทธาของตนเองที่แนบแน่นมากขึ้นและสามารถทำให้มีสภาพจิตใจที่เย็น มีเมตตาต่อมนุษย์ และสัตว์ทั้งปวง ย่อมรักและไม่ทำร้ายต่อบุคคลผู้สวดนั้น เช่น พระกรรมฐานที่เดินธุดงค์ในป่า ย่อมสวดมนต์ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็นและแผ่เมตตาไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลายให้มีความสุข รักษาตนเอง ไม่เบียดเบียนกัน^๗ สวดพระปริตรมีอยู่ ๓ ประการ

^๔ สัมภาษณ์ นายสมพร หนองทุ่ม, ผู้ใหญ่บ้านโคกมอน, วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕.

^๕ สัมภาษณ์ นายวันดี ธรรมริน, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕,

^๖ สัมภาษณ์ นางวัย แสนมาตย์, ชาวบ้านโคกมอน. วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

^๗ สัมภาษณ์ พระครูเมตตาภิรัตวิมล, (เจ้าคณะตำบลป่าสัก เขต ๒), วันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ.

คือ สามารถป้องกันหรือต้านทานภัยวิบัติทั้งปวงให้หายไป เช่นภัยจากธรรมชาติภัยจากโจร ภัยจากพระราช ภัยจากมนุษย์, สามารถยังความสำเร็จของสมบัติทั้งหลายให้เกิดขึ้นได้ เช่น ความมียศ มีลาภหรือความสวัสดิต่าง ๆ และสามารถกำจัดทุกข์ภัยและโปรดยทั้งปวงได้ ซึ่งอานุภาพทั้ง ๓ ประการนี้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่พึงหวังหรือจะพึงเกิดขึ้นเมื่อมีการกล่าวหรือสวดพระปริตรอันเป็นมงคลของพระพุทธศาสนา ซึ่งหากผู้สวดสามารถ ที่จะบริกรรมหรือพร่ำบ่นให้ขึ้นใจเป็นปัจจุบันหรือกระทำบ่อยๆ ผลที่พึงหวังดังกล่าวก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

เมื่อสวดพระปริตรประจำทุกวันแล้ว มนุษย์และเทพดา ก็จะอำนวยการความสะดวกสบายให้ ทำอะไรไม่พอที่จะได้ก็ได้ ไม่พอที่จะรำรวยก็รำรวยเป็นเรื่องแปลกสำหรับผู้ไม่เคยปฏิบัติ แต่เป็นเรื่องปกติสำหรับผู้ที่สวดหรือเจริญพุทธมนต์ประจำ จะเห็นผลได้อย่างน่าอัศจรรย์ เช่น ทำธุรกิจ การงานใดๆ ก็ไม่ติดขัด แม้มีปัญหาที่จะแก้ไขในเร็วพลัน ไม่ล้มละลาย ฟื้นตัวได้เร็ว เป็นต้น เพราะอานิสงส์ส่วนหนึ่งมาจากการแผ่ไปยังมนุษย์และเทพดานั่นเอง ในลักษณะแผ่เมตตาจิต^๙ โดยปกติแล้ว จิตของมนุษย์จะระคนไปด้วย ความโลภ ความโกรธ และความหลง มีอคติธรรม ๔ ประการในขันธสันดานเป็นพื้นอยู่แล้ว แต่หากมาสวดมาสาธยายพระปริตรประจำหรือท่องบ่นพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เจริญนิมิตต์แล้ว ย่อมปรับสภาพจิตให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม และรู้จักบำเพ็ญคุณประโยชน์เกื้อกูลต่อบุคคลอื่น เช่น รู้จักการช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ช่วยเหลือสังคมของตนเอง ช่วยเหลือคนยากจนโดยไม่เห็นแก่ตนจนเกินไป^{๑๐}

๔.๑.๑ ด้านพิธีกรรม

พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ ของคณะสงฆ์วัดบ้านโคกมอเป็นพิธีกรรมที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา นานจนถึงปัจจุบันนี้ ไม่ได้ละเลยประเพณีและพิธีกรรมที่บรรพบุรุษได้เป็นผู้วางรากฐานแห่ง ความเชื่อจนกลายเป็นหลักปฏิบัติในทางศาสนา หลักฐานที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของพิธีกรรมคือ การมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์วัดบ้านโคกมอและประชาชนในชุมชนโดยช่วยกันจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมงานจนถึง ขึ้นพิธีกรรมในช่วงสุดท้ายและยังทำให้ชุมชนบ้านโคกมอได้เรียนรู้ถึงหลักการ วิธีการ และขั้นตอนของ การทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะร่วมกันของคนในชุมชน และยังได้แบ่งหน้าที่กันจัดการแบ่งงานตาม ความสามารถ ความรู้ ความถนัดของแต่ละคน

^๙ สัมภาษณ์ พระครูสุตปัญญากรณ์, (เจ้าคณะตำบลป่าสังข์ เขต ๑), วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูโกศลสาธุกิจ, (เจ้าอาวาสวัดบ้านร่องคำ), วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระมหาสมพงษ์ ฐิตปัญโญ, (เจ้าอาวาสวัดบ้านโคกมอ), วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

รับผิดชอบเพื่อให้พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุเกิดความสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี อีกทั้งยังทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน

เมื่อมีพิธีกรรมในชุมชนก็จะมีกลุ่ม ดังกล่าวยื่นมือเข้าช่วยเหลือ พระสงฆ์ให้คำปรึกษา ดูแลอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามขั้นตอน และดำเนินการได้ถูกต้องตามแบบพิธีกรรมของชาวบ้านเพราะเชื่อว่าถ้าทำพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ ถูกต้องตามประเพณีนิยมสามารถทำให้อายุยืนยาวและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ป่วย สามารถช่วยรักษาความเจ็บป่วยให้หายได้หรือจัดทำพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ ในงานมงคลต่างๆ เพื่อให้ เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและครอบครัวให้เจริญก้าวหน้าหรือเป็นการเสริมสร้างบารมีให้กับ ตนเอง เชื่อว่าคุณของพระรัตนตรัยมาปกป้องรักษาให้รอดพ้นจากอันตรายได้เพราะมีความเชื่อมั่น ในพิธีกรรม ให้ยึดถือตามหลักคำสอนทางศาสนาเป็นแนวปฏิบัติที่ได้สืบทอดกันมาอันยาวนาน มีการถ่ายทอดให้ลูกหลานได้ปฏิบัติ เช่น ถ้ากลุ่มนี้ไม่สามารถจะทำกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรม นี้ได้เนื่องจากวัยหรืออุปสรรคของสังขารร่างกาย คนรุ่นลูกหลานที่อายุน้อยจะได้รับ การถ่ายทอดและจัดเกลาอบรมให้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในกิจกรรมทุกๆ ครั้ง ก็จะได้ซึมซับช่วยกันสืบสานพิธีกรรมนี้ให้คงมีอยู่ต่อไปหรือได้มีการอนุรักษ์โดยการจัดทำพิธีนี้เป็นประจำทุกปี เพื่อไม่ให้พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ นี้ถูกลืมหรือสูญหายไปและคนรุ่นนี้ก็จะชักชวนคนรุ่นหลังให้เข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมและถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ที่ตนมีให้รุ่นหลังได้ปฏิบัติต่อไป

เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคระหว่างการทำงานทุกคนต่างช่วยกันแก้ปัญหา หาแนวทางแก้ไขให้ปฏิบัติเป็นไป ในทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีแก่อนุชนรุ่นหลังและชุมชนอื่นๆ จากการศึกษาในครั้งนี้ จึงพบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านโคกมอนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมต่อพิธีกรรม สืบชะตานี้อยู่มากเพราะประชาชนยังมีความเลื่อมใส ศรัทธาต่อพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ นี้อย่างไม่ เปลี่ยนแปลง สังเกตได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเตรียมงานและการเข้าร่วมในพิธีกรรมมีจำนวนคนที่เข้าร่วมมากขึ้นทุกปี

พิธีกรรมตามเทศกาลเฉพาะที่ปรากฏในสังคมไทยซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นั้น น่าสังเกตว่าในแต่ละปีจะมีเทศกาลถือศีลเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลในเรื่องของการรักษาจิตใจให้สงบ ไม่โกรธ ไม่อิจฉาริษยา พร้อมกับการรักษาสุขภาพกายไปในตัว^{๙๙} พิธีกรรมนี้มักจะเกี่ยวข้องกับเทวดา หรือผีที่ปกปักษ์รักษาและคุ้มครองหมู่บ้าน เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านทุกครัวเรือนในหมู่บ้านจะต้องมีส่วนร่วม เพื่อสวัสดิภาพ ความมั่นคง ความเจริญของหมู่บ้าน อย่างเช่น

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระครูอุบลพรหมภรณ์,เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองบัวเลิง , วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

การเลี้ยงผีเจ้าเมืองของชาว^{๑๒} ผู้ที่ร่วมพิธีกรรมเป็นประจำ ว่า ประเพณี – พิธีกรรม หรือกิจกรรมตามวันสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ มีบทบาทในการทำให้สมาชิกมีความรู้สึกกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นโอกาสที่จะได้ร่วมทำบุญทำทาน ถิ่นเลี้ยง และรื่นเริงสนุกสนานร่วมกัน หนุ่มสาวก็มีโอกาสพบปะกัน อีกทั้งยังเป็นเหตุให้มีการรวมญาติรวมมิตรที่อาศัยอยู่ห่างไกลได้มาร่วมสังสรรค์กันทั้งหมดนี้คือ พิธีกรรมที่จะทำให้ทุกคนรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สังคมหรือประเทศชาติในที่สุด นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน หากใช้สิ่งเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ก็เท่ากับว่าเราไม่ตกเป็นทาสของพิธีกรรม แต่เป็นนายของพิธีกรรม แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า เทศกาลสงกรานต์ในระยะหลังมานี้ กลับกลายเป็นความเชื่อในสิ่งเดียวกันย่อหมายถึง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความกลมเกลียวที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วยกัน ซึ่งส่งผลถึงความเป็นปึกแผ่น ความเข้มแข็งของสังคมในที่สุด ดังนั้น ความเชื่อในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ โดยเฉพาะเรื่องผี เรื่องวิญญาณ จึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่มนุษย์ต่อไป เพราะเมื่อถึงจุดหนึ่งที่ความคิดทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถตอบข้อสงสัยของมนุษย์ได้เราก็จะไปที่ระบบ ความเชื่อ^{๑๔}

๔.๑.๒ ด้านหลักธรรม

ความเกี่ยวข้องของพิธีกรรมสืบชะตากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตามตำนานในทางพระพุทธศาสนา พิธีกรรมต่อชะตาดำเนินขึ้นเมื่อครั้งพุทธกาล มีพระสงฆ์เป็นผู้ประกอบพิธี สวดเจริญพระพุทธมนต์อันมีหลักธรรมแฝงอยู่ เช่น การทำดีได้ดี การทำชั่วได้ชั่ว การให้ทาน รักษา ศีล และมีหลักธรรมที่ปรากฏคือ

ขันติ แปลว่า ความอดทน เป็นลักษณะความเข้มแข็งของจิตใจในการพยายามทำความดี และถอนตัวออกจากความชั่ว ที่ว่า อดทน ก็ความอดทนนั้น ขอให้เข้าใจว่า มีความอดทนต่อฝ่ายที่ไม่ดี เพื่อยืนหยัดอยู่ในทางที่ดีให้ได้ ไม่ใช่หมายความว่า ใครตกอยู่ในสภาพเดิม นั้น เสมอไปหาไม่ได้ เช่น เป็นคนขลาดจนแล้วก็ทนอยู่ในความขลาด ไม่พยายามขวนขวายหาทรัพย์ หรือตัวเองเป็นคนขี้เกียจร้านงานการไม่ทำ แม้จะถูกคนอื่นสับใจอย่างไรก็ทนเอา อย่างนี้ไม่ใช่ขันติ ไม่ใช่ความอดทน ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นลักษณะความ “ตายด้าน” หรือ “ ” เท่านั้น ขันติ ๔ สถาน ขันติจำเป็นสำหรับคราวที่เราต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้เราหันเหไปจากทางที่ดี เหตุการณ์ดังกล่าวนี้มีอยู่ ๔ ประเภท เพราะฉะนั้นในทางพระพุทธศาสนา ท่านจึงกำหนดไว้ว่า พึง

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระอธิการทองดี จิตมโน ,เจ้าอาวาสวัดบ้านคอนคู๋, วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางสอน ปาโส,ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ แสนมาตย์, อดีตผู้ใหญ่บ้านโคกมอน, วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

บำเพ็ญขันติในที่ ๔ สถาน คือ ๑. อุตทนต่อความลำบาก ๒. อุตทนต่อความทุกข์เวทนา ๓. อุตทนต่อความเจ็บใจ ๔. อุตทนต่ออำนาจกิเลส

ความอดทนต่อความเจ็บใจ หมายความว่า เมื่อถูกผู้อื่นกระทำล่วงเกินให้เป็นที่ขัดใจ เช่น ถูกด่าว่า หรือสบประมาท ผู้ขาดขันติ ย่อมเดือดดาลแล้วทำร้ายตอบ ด้วยการกระทำอันร้ายแรงเกินเหตุ เช่นว่า เหน็บแถมด้วยวาจาหยาบคายหรือก่อความวิวาท ตีรันฟันแทง สร้างเวรกรรมไม่สิ้นสุด เป็นทางนำมาซึ่งความหายนะแก่ตัวและครอบครัว แต่ผู้มีขันติ ย่อมรู้จักอดทนสอนใจตัวเองหาวิธีแก้ไขให้เรียบร้อย เป็นผลดีด้วยความสงบ ความอดทนต่ออำนาจกิเลส หมายความว่า ความอดทนต่อความเจ็บใจในข้อ ๓ นั้น เป็นความอดทนต่ออารมณ์ ข้างฝ่ายพลัดพลิน เช่น ความสนุก การเที่ยวเตร่ การได้ผลประโยชน์ในทางที่ไม่เหมาะสมไม่ควร เป็นต้น อารมณ์ที่น่ารัก น่าพอใจ คุณก็น่าจะต้องใช้ความอดทนอะไร เพราะไม่ทำให้เราลำบาก แต่ที่ต้องใช้ความอดทน เพราะทำให้เราเสียหายได้ คนที่ไม่มีขันติ มักจะทำการอันน่าบัดสีต่าง ๆ ได้ เพราะอยากได้สิ่งที่ตนรัก เช่น รับสินบน ผิดลูกเมียเขา เห็นเงินตาโต รู้มาก เหน็บแถมเอาอำนาจ ขี้อ้อโอ้อวด เป็นต้น ก็การอดทนต่ออำนาจกิเลสเหล่านี้ ว่าโดยย่อ ๆ คือ อุตทนต่ออำนาจความอยาก นั่นเอง

สติ แปลว่า ความระลึกได้ ความนึกขึ้นได้ ความไม่เพเลอ นึกคิดขึ้นได้ การคุมจิตไว้ในกิจ หมายถึง อาการที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะทำอะไรได้ นึกถึงสิ่งที่ทำคำที่พูดไว้แล้วได้ เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ระงับยับยั้งใจได้ ไม่ให้เลินเล่อพลั้งเพลอ ป้องกันความเสียหายเบื้องต้นยับยั้งชั่งใจไม่บุ่มบ่าม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความไม่ประมาทสติ เป็นธรรมมีอุปการะมาก คือทำให้ตื่นตัวอยู่เสมอเป็นเจตสิกชนิดหนึ่ง สตินั้นหากนำมาใช้กับทางโลกทั่วไปก็ย่อมมีประโยชน์มหาศาลอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ การคิดอ่านย่อมเป็นระบบ จิตย่อมมีสมาธิในการทำกิจการงานใด ๆ อารมณ์มักจะเป็นปกติ ไม่ค่อยโกรธ เครียด หรือทุกข์ใจอะไรมา ๆ กล่าวโดยรวมคือย่อมเกื้อกูลชีวิตประจำวันทางโลกได้อย่างดีซึ่งเป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจน ถ้ารู้เนื่อง ๆ มาก ๆ เข้าจนเป็นมหาสติ ก็จะได้ประโยชน์จากทางธรรมด้วย การที่เรามีสติอยู่เนื่อง ๆ รู้ตัวบ้าง ไม่รู้ตัวบ้าง ทำอย่างติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ก็เพื่อให้สติเกื้อกูลต่อการ “เห็นความจริง” ความจริงนี้เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุดก็คือกายกับใจจุดหมายของการรู้ก็เพื่อให้เห็นความจริง อันได้แก่นิจจัง ทุกขัง อนัตตาว่ากายและใจของเรานั้นเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ใช่ว่าตัวเรา

วิธีะแปลว่า ความเพียร ความพยายาม ความกล้าที่จะลงมือทำ ภาวะของผู้กล้า เป็นแนวทางให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามประสงค์ หมายถึง การลงมือปฏิบัติลงมือทำงานที่ตนชอบที่ตนรัก ทำด้วยความพากเพียรพยายาม ทำด้วยความสนุก กล้าหาญ กล้าเผชิญกับความทุกข์ยาก ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น หากมีอุปสรรคข้อขัดข้องใดๆ ก็เพียรกำจัดปิดเป่าไปให้หมดสิ้นไปโดยไม่ย่อท้อ ไม่สิ้นหวัง เดินหน้าเรื่อยไปจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายคือ ความสำเร็จ"วิธีะ" เป็นเหตุ

ให้กล้าลงมือทำงานและกล้าเผชิญปัญหาอุปสรรคต่างๆ ขณะทำงาน ตรงกันข้าม หากขาดความเพียรพยายามเสียแล้วก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

ฉันทะ หรือ ความพอใจชอบใจในสิ่งที่ตั้งใจ ความอยากทำ นี่เป็นสิ่งที่ควรทำให้เกิดขึ้นเป็นประจำแก่ตัวเอง เพราะมีประโยชน์ มีคุณค่า นำพาชีวิตไปสู่ทางที่ตั้งใจ เหมาะสม แล้วเราจะทำให้ “ฉันทะ” เกิดขึ้นได้อย่างไร? คงตอบได้เพียงว่า ให้ใช้เหตุผลมองไปที่ “คุณค่าแท้” หรือประโยชน์ หรือสิ่งที่ตั้งใจและพิจารณาแยกแยะปัจจัยต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นสิ่งนั้นๆ และต้องทำให้เสร็จ สำเร็จ ดังนั้น ขอยกตัวอย่างที่พอจะเห็นได้เรื่องหนึ่ง คือ

ปัญญา แปลว่า ความรู้ทั่ว คือรู้ทั่วถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจน, รู้เรื่องราวปณฺญาคุณโทษ, รู้สิ่งที่ควรทำควรเว้น เป็นต้น เป็นธรรมที่คอยกำกับศรัทธา เพื่อให้เชื่อประกอบด้วยเหตุผล ไม่ให้หลงเชื่ออย่างงมงาย ปัญญา ทำให้เกิดได้ 3 วิธี คือ

๑ โดยการสดับตรับฟัง การศึกษาเล่าเรียน (สุตมยปัญญา)

๒ โดยการคิดค้น การตรึกตรอง (จินตามยปัญญา)

๓ โดยการอบรมจิต การเจริญภาวนา (ภาวนามยปัญญา)

ทำให้ความจำดี ปัญญาดี ดูได้ง่ายๆ จากเด็กวัยเรียนที่สวดมนต์จะเรียนเก่งขึ้น เหตุผล คือการสวดมนต์เป็นประจำทำให้เกิดสมาธิ เพราะ จิตใจจะจดจ่อกับบทสวด ซึ่งเมื่อมีสมาธิภัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ไม่เกิดขึ้นได้^{๙๕}

สร้างความเชื่อมั่น บุคลิกดี เพราะบทสวดมนต์มักมีความหมายที่ส่งเสริมให้เกิดกำลังใจ ผู้มีกำลังใจ จิตใจเข้มแข็ง ก็มักจะมีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้เกิดเป็นความมั่นใจในตนเอง โดยแต่ละบทสวดมนต์จะแทรกคำสอน คำพูดในเชิงสร้างสรรค์ เมื่อผู้สวดมีศรัทธาต่อบทสวดมนต์เหล่านั้น ก็จะสร้างพลังจิตที่เข้มแข็งขึ้น ซึ่งผู้ที่มั่นใจในตนเองจะแสดงออกทางบุคลิก ลักษณะท่าทาง ทำให้เป็นที่ยอมรับจากคนทั่วไป^{๙๖} การสวดมนต์ จะทำให้ใจปลอดโปร่งจากเรื่องต่างๆ บวกกับความเชื่อว่า การสวดมนต์เป็นการประกอบกรรมดี ผู้สวดมนต์จึงเกิดความปลื้มปิติทำให้เกิดจิตใจที่สงบ และรู้สึกเป็นคนมีเหตุมีผลมากขึ้น^{๙๗} ผู้ที่สวดมนต์จะเป็นคนที่มีสติ เป็นคุณธรรมที่เกิดเองไม่ได้ ต้องทำให้เกิดขึ้นด้วยการฝึกฝนคือสวดมนต์นานๆ ไปจะสามารถรวบรวมจิตใจให้แน่วแน่วด้วยการมีสติอยู่

^{๙๕} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์รักษ์ทองไหล มหัทธโน, เจ้าอาวาสวัดคงเค็ง, วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๙๖} สัมภาษณ์ พระอธิการนิคม อาสโภ, เจ้าอาวาสวัดบ้านป่าสังข์, วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๙๗} สัมภาษณ์ พระมหาทวี ปิยธมฺโม, เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองทุ่ม, วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

ตลอดเวลา^{๔๔} ผู้ที่สวดมนต์นามๆทำมีความอดทนมากไม่ตกไปในอำนาจ โทโสโมโหง่าย บางคนมี อดทนต่อความเจ็บป่วยเป็นเลิศ กระทบความชั่วต่าง ๆ ก็มี แต่ผู้มีขันติย่อมรู้จักอดกลั้นทนทานไม่ ปล่อยตัวให้เสีย หรือตกไปในทางชั่วดังกล่าวนี้^{๔๕}

๔.๑.๓ ด้านสร้างศรัทธาแก่ผู้เข้าร่วมพิธี

ชุมชนบ้านโคกมอนมีความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ จะเห็นได้จากปรากฏการณ์ และ การแสดงออกเป็นกิจกรรมพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ ของชุมชนโดยเฉพาะพระสงฆ์เป็น ผู้นำศรัทธาชาวบ้าน เช่น การทำบุญอุทิศ จินบ้านใหม่ แต่งงาน ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ทำต่อเนื่องสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยว จิตใจของคนในชุมชนให้เกิดความเป็นสิริมงคล เกิดขวัญ และกำลังใจในการดำรงชีพ ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ยังคงยึดถือเป็น ประเพณีสืบทอดต่อกันมาและมีการรักษาไว้ ปัจจุบันพิธีกรรมดังกล่าวจะมีชาวบ้านเข้าร่วมมากขึ้น แต่ผู้อาวุโสในชุมชนได้พยายามสืบทอด รักษา ประเพณีไว้โดยการถ่ายทอดไปยังอนุชนรุ่นหลังใน รูปแบบของพิธีกรรมและกิจกรรมในชุมชน สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

จากการสังเกตจะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านโคกมอนยังนิยมนำพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อ ต่ออายุ มาใช้กันอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบันการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมประเพณีโดยอาศัยกลไก ทางด้านพิธีกรรมของพระสงฆ์และกระบวนการปฏิบัติ โดยสร้างศรัทธาให้กับกลุ่มบุคคลที่ เกี่ยวข้องสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีไปยังอนุชนรุ่นหลังโดยการพาไป ศึกษาดูงาน การ ประกอบพิธีกรรม งานประเพณีต่างๆ เช่น ฉลองกฐิน วิหาร เข้าพรรษา ออกพรรษา ที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้านเพื่อเป็นการย้ำเตือนให้อนุชนได้รักและหวงแหน วัฒนธรรม ประเพณีของตนซึ่งจะเป็นแนวทางนำไปสู่การธำรงรักษาประเพณีในกระแสโลกใหม่ เนื่องจาก ปัจจุบันสังคมมีการรับเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการทำงานและการดำรงชีพ อันทำให้ เกิดความสะดวกสบายมากขึ้นอาจมีผลทำให้ชุมชนนี้ละทิ้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่เดิมหันเข้า สู่วิถีชีวิต ใหม่อันจะทำให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่เดิมของชุมชนได้ใช้ศรัทธา เอาความ เชื่อเป็นหลัก^{๔๖} คือ ไม่เกิดจากการรู้ความจริง ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาของชุมชนบ้าน โคกมอนสามารถจำแนก ออกเป็น ๓ ระดับคือ

๑. ความเชื่อทางด้านศาสนาพุทธ ชุมชนบ้านโคกมอนมีการยอมรับนับถือหรือยึดมั่นใน สิ่งใด สิ่งหนึ่งทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน เช่น การนับถือพระพุทธเจ้าและคำสั่งสอนหรือ

^{๔๔} สัมภาษณ์ พระอธิการทองดี จิตมโน, เจ้าอาวาสวัดบ้านคอนคู, วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายสมพร หนองทุ่ม, ผู้ใหญ่บ้านโคกมอน, วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายสมพร หนองทุ่ม, ผู้ใหญ่บ้านโคกมอน, วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา มีพระรัตนตรัยทั้ง 3 มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและ เคารพสักการะบูชากราบไหว้

๒. ความเชื่อทางพราหมณ์ ก่อนที่จะมีพิธีกรรมทางศาสนาจะมีพิธีกรรมทางพราหมณ์ก่อน เช่น การปลูกสร้างบ้านหรือทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ ก่อนทำพิธีทางศาสนาพุทธจะมีการขึ้นกรูหรือทำแท่งสี่บอกเทพอารักษ์เจ้าที่เจ้าทางหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก่อน หรือก่อนจะทำพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ จะต้องมีการสังเคราะห์ก่อนเพื่อขับสิ่งชั่วร้ายออกไปจากร่างกายโดยมคทายกจะเป็นผู้ทำพิธี

๓. ความเชื่อในเทวดา/ผีสาว เชื่อกันว่าเจ้าที่เจ้าทาง ผีสาวเทวดา อำนาจลี้ลับกลับสามารถบันดาลผลต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับคนหรือครอบครัวได้ ดังนั้น จึงเกิดมีการเช่นสรวงให้สิ่งสมมุติเหล่านี้เมตตาบันดาลให้เกิดผลดีแก่ตนและครอบครัว ชุมชนบ้านโคกมอนเป็นชุมชนที่นับถือพุทธศาสนา มีความเชื่อในเรื่องสวรรค์ นรก เชื่อเรื่องการเกิด การตาย พิธีกรรมแบบชาวบ้านมิได้กระทำ ไปด้วยความไม่มีเหตุไม่มีผล ที่จัดทำพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุขึ้นมานั้นเพราะมีความเชื่อว่าเมื่อบุคคลใด หรือครอบครัวใดเจ็บไข้ได้ป่วยไม่สบาย ถูกภูติผีปีศาจมาเบียดเบียนทำร้าย หรือมีเคราะห์เกิดขึ้น คนในชุมชนต้องจัดทำพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุเพื่อเสริมดวงชะตาชีวิตให้เจริญรุ่งเรืองพ้นจาก อันตราย เสนียดจัญไรทั้งหลายให้หายไปจากชีวิต ชุมชนบ้านโคกมอนมีความเชื่อเรื่องของเวรกรรม เรื่องบุญบาปว่าผู้ใดทำความดีย่อมได้รับผลของกรรมดี ผู้ใดทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว เมื่อเป็นความเชื่อ ก็ต้องพึงอาศัยสิ่งที่อยู่นอกตัว คือขึ้นต่ออำนาจดลบันดาล รออำนาจนอกตัว ต้องอาศัยสิ่งภายนอกมาช่วย สิ่งอื่นภายนอกนั้นมาทำให้เราโดยเราไม่ต้องทำเอง และเราทำเองไม่ได้^{๒๑}

เหตุทั้ง ๓ อย่างดังกล่าวนี้ จะทำให้เกิดกำลังใจ เกิดความอุ่นใจ ปลอดภัยประโลมใจ จึง เบาใจ แต่ก็ทำให้เราไม่ดิ้นรนขวนขวายเช่นกัน กล่าวโดยสรุปหลักศรัทธานี้เป็นพื้นฐานนำไปสู่ความเชื่อเรื่องความเชื่อ

ดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)อธิบายไว้ใน “พุทธธรรม” เพื่อให้พิจารณาเปรียบเทียบ ขอนามาเสนอโดยย่อดังต่อไปนี้

๑. ศรัทธาเป็นเพียงขั้นหนึ่งในกระบวนการพัฒนาปัญญา เป็นขั้นต้นที่สุด

๒. ศรัทธาต้องเป็นความเชื่อที่เนื่องด้วย เหตุผล คือมีปัญหารองรับ และเป็นทาง สืบต่อแก้ปัญหาได้ มิใช่เพียงความรู้สึกมอบตัวมอบความไว้วางใจให้สิ้นเชิง โดยไม่ต้องถาม หาเหตุผลอันเป็นลักษณะทาง

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายสมบุญ แสงมาตย์, ชาวบ้านโคกมอน , วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

๓. ศรัทธาที่เป็นความรู้สึกฝ่ายอาเวกด้านเดียว ถือว่าเป็นความเชื่อที่มงาย เป็นสิ่งที่จะต้องกำจัดหรือแก้ไขให้ถูกต้อง ส่วนความรู้สึกฝ่ายอาเวก ที่เนื่องอยู่กับศรัทธาแบบที่ถูกต้อง เป็นสิ่งที่นำมาใช้ในกระบวนการปฏิบัติธรรมให้เป็นประโยชน์ได้มากพอสมควร ในระยะต้นๆ แต่จะถูกปัญญาเข้าแทนที่โดยสิ้นเชิงในที่สุด

๔. ศรัทธาที่มุ่งหมายในกระบวนการพัฒนาปัญญานั้น อาจให้ความหมายสั้นๆ ว่าเป็นความซาบซึ้งด้วยมั่นใจในเหตุผลเท่าที่ตนมองเห็น คือมั่นใจตนเองโดยเหตุผลว่า จุดหมายที่อยู่เบื้องหน้านั้นเป็นไปได้จริงแท้ และมีค่าควรแก่การที่ตนจะดำเนินไปให้ถึง เป็นศรัทธาที่เร้าใจให้อยากพิสูจน์ความจริงของเหตุผลที่มองเห็นอยู่เบื้องหน้านั้นต่อๆ ยิงๆ ขึ้นไป เป็นบันไดขั้นต้นสู่ความรู้ตรงข้ามกับความรู้สึกมอโงกให้แบบอาเวก ซึ่งทำให้หยุดคิดหาเหตุผลต่อไป

๕. เพื่อควบคุมศรัทธาให้อยู่ในความหมายที่ถูกต้อง ธรรมหมวดใดก็ตามในพุทธธรรม ถ้ามีศรัทธาเป็นส่วนประกอบข้อหนึ่งแล้ว จะต้องมีปัญหาเป็นอีกข้อหนึ่งด้วยเสมอไป และตาม^{๒๒}

การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีพ การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่ทุกด้านทุกระดับ ทั้งทางกาย วาจา ทางใจ ทั้งด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจิต ด้านปัญญา ถ้าเป็นการดำเนินชีวิตหรือครองชีวิตอย่างถูกต้อง ทำให้มนุษย์เป็นอิสระ มีจิตใจไร้ทุกข์อย่างแท้จริง^{๒๓} ปัจจุบันเป็นผลมาจากการตอบสนองความต้องการ ของชาวบ้านที่ยังยึดติดอยู่ในความเชื่อดั้งเดิมของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติที่อยู่ในดินแดนไทย อันได้แก่ ความเชื่อและการปฏิบัติของศาสนา พราหมณ์และผี...คงจะเห็นการผสมผสานชัดเจนในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาของชาวพุทธไทย เช่น พิธีทำขวัญ และพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา เป็นต้น^{๒๔}

พิธีสวดมนต์ของพระพุทธศาสนาที่มีจุดหมายเดิมแท้เป็นเพื่อพร่ำสอนให้คนทั้งหลายได้ศึกษาแล้วเกิดปัญญานำพาชีวิตให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องนั้น จึงได้ถูกอำนาจไสยเวทหรือแนวคิดของพุทธศาสนamahayanและในคัมภีร์พระเวทของพราหมณ์ ครอบงำให้คนทุกหมู่เหล่าเชื่อตามระบบโครงสร้างของลัทธิตน โดยสร้างค่านิยมให้เกิดความกลัว^{๒๕} พุทธศาสนาในปัจจุบันถูกมองว่าสอนให้คนทั้งหลายหลงมัวเมาอยู่ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ละเลยหลักของสัจจะและหลักของเมตตากรุณา ไปมุ่งเน้นวิชาคาถาอาคมส่งผลให้ทุกคนมีความเข้าใจต่อการสวดมนต์ ว่าเป็นการอ่อนน้อมต่อสิ่ง

^{๒๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, หน้า ๖๔๗-๖๕๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระครูเมตตาภิรัตวิมล, เจ้าคณะตำบลป่าสังข์ เขต ๒, วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระครูสุตปัญญารักษ์, เจ้าคณะตำบลป่าสังข์ เขต ๑, วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระครูโกศลสาธุกิจ, เจ้าอาวาสวัดบ้านร่องคำ, วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

ศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถดลบันดาลให้ตนเองมีความสุขพ้นทุกข์ ให้มีความร่ำรวยเงินทอง ปลอดภัยจากสรรพทุกข์ สรรพภัย และสรรพโรค โดยไม่ต้องปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา^{๒๖}

๔.๑.๔ ด้านสังคม

แท้จริงแล้วในการอนุรักษ์นั้นต้องเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย คือ หน่วยงานของรัฐและประชาชนแต่เท่าที่ผ่านมาในภาคเหนือตอนบนของไทยเรา การอนุรักษ์มักจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐการที่มีความคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีต่อมาได้เกิดแนวคิดว่าการอนุรักษ์ที่ถูกต้องนั้นควรจะอยู่บนพื้นฐานที่แท้จริงของสังคม คือ จะต้องมียุทธศาสตร์มาจากประชาชนซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับวัฒนธรรมและประเพณีที่กำลังถูกทำลายมากที่สุด แนวความคิดดังกล่าวนี้มักจะเรียกกันว่า การจัดการโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีนั้นถือว่าจุดสำคัญของการอนุรักษ์อยู่ที่ตัวประชาชน การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพในตัวของคนเอง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนถ้าหากจะแยกพิจารณาแล้วสามารถกล่าวได้เป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

การจัดเทศกาลทางสังคมเป็นกระบวนการที่มนุษย์ต้องเกี่ยวข้องด้วยตลอดเวลา ตั้งแต่วัยเด็กที่ต้องเรียนรู้ระเบียบและวิธีปฏิบัติขั้นพื้นฐานกับบุคคลในวงแคบๆ คือ บิดามารดา ญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นกลุ่มเล็ก ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นองค์กรแรกที่ทำหน้าที่จัดเทศกาลทางสังคมให้กับมนุษย์เพราะครอบครัวเป็นผู้เลี้ยงดูบุคคลตั้งแต่เป็นทารก ครอบครัวจะดูแลความเจริญเติบโตทางร่างกายของทารก ในขณะที่เด็กก็ค่อยๆ จัดเทศกาลทางสังคมเท่าที่ทารกจะสามารถเรียนรู้ได้ในระยะสั้น เช่น การสอนให้เด็กออกเสียงเรียกพ่อแม่ซึ่งเป็นภาษาที่ออกเสียงง่าย สอนให้รู้จักขับถ่ายเป็นเวลาและถูกสถานที่ ระยะนี้ทารกจะรู้จักเรียกร้องการเลี้ยงดูด้วยการร้องซึ่งจะเป็นเครื่องหมายของความหิว ต้องการอาหาร ความไม่สบาย เช่น ปวดท้อง เป็นต้น กระบวนการอบรมเด็กในตอนนี้ส่วนใหญ่มารดาจะเป็นผู้ฝึกอบรม^{๒๗}

ลำดับลักษณะการมีส่วนร่วมดังนี้ คือ เริ่มต้นด้วยการเข้าร่วมในการประชุมที่จัดทำขึ้นตามวาระต่างๆ มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นที่จะพิจารณา ร่วมตีความ ในประเด็นปัญหาเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัด หากในที่ประชุมมีความคิดเห็นในประเด็นปัญหา อย่างหลากหลายจะต้องออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านในประเด็นนั้นๆ หากมีความจำเป็นต้อง คัดเลือกผู้รับผิดชอบดำเนินการจะต้องร่วมกันออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ ในขั้น การ

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูอุบลพรหมภรณ์, เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองบัวเลิง, วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๒๗} ทิตยา สุวรรณขุ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๒๗), หน้า ๔๘.

ดำเนินงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์หลังจากนั้นร่วมกันใช้ประโยชน์จากโครงการพร้อมกับร่วมกันดูแลรักษาในโครงการให้อยู่ในสภาพที่ดีและประการสุดท้ายหากโครงการเกิดชำรุดเสียหายจะต้องดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมร่วมกับผู้นำการมีส่วนร่วมในการรับฟังการประชาสัมพันธ์โครงการ แผนงาน โดยมีการแสดง ความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนชุมชนในการเข้ามา ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานราชการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนตาม แผนงานที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ คือ การได้เข้าร่วมในการใช้ประโยชน์ ตลอดจนการบำรุงรักษา การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า การพัฒนาจะต้องเริ่มต้นที่ครอบครัว ซึ่งเป็นจุดที่เราเริ่มต้นได้ทันที มารดาบิดาเป็นพรหมของลูก เป็นครูคนแรกหรือเป็นอาจารย์ต้น เป็นเสมือนบุคคลต้นแบบ (Model Persons) ให้แก่ลูก หน้าที่สำคัญของพรหมก็คือ “การแสดงโลกนี้แก่ลูก” หมายถึง การนำเสนอโลกนี้แก่ลูก บิดามารดาจะนำเสนอโลกในภาพอย่างไรสำคัญที่สุด เด็กจะเห็นโลกอย่างไร มีทัศนคติ มีท่าทีต่อโลกอย่างไร อยู่ที่บิดามารดาเป็นผู้ชักนำ โดยรู้ตัวบ้างไม่รู้ตัวบ้าง ถ้าบิดามารดาไม่ฉลาดก็อาจจะทำให้เด็กได้ภาพที่เลวร้ายรุนแรง ทำให้เกิด Emotions และ Attitudes คือ ความรู้สึกและทัศนคติต่อโลกในทางลบเสียหาย^{๒๘} เด็กๆ จะเรียนรู้และทำตามแบบอย่างจากบิดามารดา พฤติกรรมที่ดีจะถูกถ่ายทอดไปยังเด็กและปรากฏให้เห็น เด็กที่แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น เกเรขบถ ปฏิเสธ หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อบิดามารดา เนื่องจากการได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมดังกล่าวจากบิดามารดา

จากการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการในเขตตำบลป่าสังข์สรุปได้ถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ปัจเจก บุคคล กลุ่มคนหรือองค์กรประชาชนได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจ โดยปราศจาก ข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอกและเป็นไปเพื่อสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการแข่งขัน ผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้สมาชิกด้วยความพึงพอใจ และผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย^{๒๙} การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน คือ การร่วมคิดแก้ไขปัญหา การดำเนินการและกิจกรรมในชุมชน ^{๒๙} เปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมกัน

^{๒๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร :มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕), หน้า ๔๒-๔๓.

^{๒๙} สัมภาษณ์พระมหาสมพงษ์ จิตปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดบ้านโคกมอน ,เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

รับผิดชอบ ในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตน เพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง^{๓๐} การมีส่วนร่วม เป็นการเกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้อง ดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจการกระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับการทำให้ประชาชนเข้มแข็ง บนพื้นฐานของตนเองเป็นสำคัญ

๔.๒ ต่อชาวบ้านโคกมอน

ผลจากการจัดพิธีกรรมสวดพระปริตรต่อชาวบ้านโคกมอนนั้น ได้มีผลต่อในหลายๆ ด้านของชาวบ้านโคกมอนคือ ด้านสุขภาพจิต ด้านสุขภาพกาย ด้านความศรัทธาเชื่อมั่น และด้านสังคมชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจะได้ขยายผลต่อไป

๔.๒.๑ ด้านสุขภาพจิต

ความเชื่อทำให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุทำจิตใจดีขึ้นและมีกำลังใจ ในการที่จะสู้ชีวิตต่อไปผู้ที่เคยเข้าพิธีกรรมจะชักนำคนอื่นให้เข้าร่วมพิธีกรรมอีก จากความเชื่อนี้จะกลายมาเป็นการยอมรับ เมื่อคนในครอบครัวเกิดการยอมรับจะมีการชักชวนบุคคลอื่นเข้าร่วมพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ นอกจากนี้ มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ที่ตนได้รับมาบอกต่อๆ กันไปจนกลายเป็นการสร้างค่านิยม เกิดการยอมรับอย่างไม่รู้ตัว ดังจะเห็นได้ว่าครอบครัวและคนในชุมชนบ้านโคกมอนให้การยอมรับ พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ เนื่องจากเป็นพิธีกรรมที่ได้ปฏิบัติกันมานานและชุมชนบ้านโคกมอนก็ได้มีการจัดทำ พิธีกรรมกันในครอบครัวบ่อยครั้งจนกลายมาเป็นประเพณีที่มีเอกลักษณ์และความเด่นของ พิธีกรรมในชุมชน นอกจากนี้ในชุมชนบ้านโคกมอนเกือบทุกครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ เพราะเมื่อมีการจัดทำพิธีกรรมนี้บ่อยๆ ก็จะมาช่วยกันจัดเตรียมงาน จนคนในชุมชนบ้านโคกมอนสามารถเป็นต้นแบบถ่ายทอดความรู้นี้ให้ชุมชนอื่นต่อไปได้อีก สุขภาพจิตนายหมายถึงสภาวะของจิตใจที่มีความสดชื่น แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงเป็นปกติ สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ดี สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และปราศจากความขัดแย้งหรือความสับสน ภายในจิตใจ^{๓๑}

^{๓๐} สัมภาษณ์นายสุด เชิดกร ,ชาวบ้านโคกมอน, เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายประดับ คู่กระสังข์, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

จึงสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่าสำหรับการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อไม่ต้องป่วยอย่างสิ้นเชิง คือ การปฏิบัติที่มุ่งหวังผล ทางจิตใจให้สามารถเข้าถึงความปราศจากทุกข์ หรือโรคทางใจอย่างสมบูรณ์ เป็นการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงตามธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลายว่า เป็นไปตามกฎไตรลักษณ์ที่มีลักษณะพื้นฐานสำคัญร่วมกันคือ มีความไม่เที่ยงแท้ถาวร มีสภาพ ถูกบีบคั้นไม่สามารถดำรงสภาพเดิมอยู่ได้โดยไม่เปลี่ยนแปลงไป และความไม่มีตัวตนที่เที่ยงแท้ ถาวรที่ยึดถือไว้ได้ สรรพสิ่งทั้งหลายล้วนเป็นเพียงการประจักษ์กันมีความสัมพันธ์กันเป็นตามเหตุ ปัจจัยที่สนับสนุนเป็นจำนวนมาก ความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นเองในจิตนี้ จะเป็นสิ่งที่กำจัด อวิชชา ตัณหา และอุปาทานที่หลงยึดถือว่าสิ่งต่างๆ มีตัว มีตนขึ้นมา จนกระทั่งเกิดความชอบ ความชัง ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งทุกข์ หรือโรค (ทางใจ) ทั้งปวง

ทั้งนี้ เมื่อเกิดการรับรู้และเข้าใจถึงธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ขึ้นแล้วนั้น ผลที่เกิดขึ้นก็ได้เกิดแต่กับเฉพาะมิตด้านจิตใจเพียงด้านเดียว คือ การลดทอนลงหรือ ความปราศจากความทุกข์ทางใจเพียงเท่านั้น แต่จะส่งผลสะท้อนถึงสุขภาพในมิติอื่นๆ คือ การปฏิบัติตนเองในดำรงชีวิตโดยรวมเพื่อการมีสุขภาพกาย ความมีโรคภัยไข้เจ็บน้อย และดำรงตน อยู่อย่างเหมาะสมกับฐานะและความต้องการ รวมทั้งการปฏิบัติต่อสังคมเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิด สภาพสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยพระพรหมคุณาภรณ์ได้แสดงผลที่เกิดจากการเข้าใจกฎ ธรรมชาติที่มีต่อร่างกายไว้ว่า การเป็นอยู่อย่างรู้เท่าทันความจริง คือ รู้จักสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็นแล้วเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วยปัญญา รู้จักที่จะเข้าไปปฏิบัติโดยประการที่ว่า ทุกข์ในธรรมชาติที่เป็นไปตามสภาวะของมันเองตามธรรมดาของสังขาร จะคงเป็นแต่เพียงสังขารทุกข์อยู่ตามเดิม ของมันเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเป็นพิษเป็นภัยมากขึ้น ทั้งสามารถถือเอาประโยชน์จากสังขารทุกข์เหล่านั้นด้วย โดยเมื่อรู้ว่สิ่งเหล่านี้เป็นทุกข์เพราะเข้าไปยึดถือด้วยตัณหาอุปาทาน ก็ไม่เข้าไปยึดถือมันไม่เป็นอย่างที่ๆ ไม่สร้างกิเลสสำหรับมาจี้ดวงจำกัดตนเองให้ กลายเป็นตัวการสร้างความขัดแย้งขึ้นมาบีบคั้นตนเองมากขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ซึ่งเป็นการดำรงชีวิตที่ประเสริฐสุดตามหลักพระพุทธศาสนา^{๓๒}

ความต้องการทางด้านจิตใจ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงทางจิตใจ ความรื่นเริงบันเทิงใจ ส่วนของวัฒนธรรมที่สนองความต้องการทางจิตใจก็คือ ศาสนา ความเชื่อ การละเล่นรื่นเริงต่างๆ^{๓๓} เครื่องประกอบพิธีและการประกอบพิธีสวดมนต์ต่ออาณูนี้เต็มไปด้วยสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ ของการคิด การเปรียบเทียบของคนในสังคมชาวบ้านในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี เช่น ไม้ค้ำ เป็น สัญลักษณ์ของความยั่งยืน มั่นคง คอยพยุงไม่ให้ล้ม เสื่อและหมอน เป็นสัญลักษณ์ของ

^{๓๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, หน้า ๗๗.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์ทองไหล มหัทธโน, วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

ความสบาย เหมือนกับได้นอนพักผ่อนทำให้สุขภาพจิตดีไปด้วย^{๓๔}ในการรักษาโรกภัยไข้เจ็บและคล
 บันดาลสิ่งที่ต้องการให้จึง จำเป็นต้องอาศัยสุขภาพจิต ด้วยแต่ในปัจจุบันมีผู้ดำเนินการในพิธี ต่างๆ
 คือ “เจ้าพิธี” เป็นผู้รอบรู้รายละเอียดเกี่ยวกับพิธีกรรมสามารถปฏิบัติพิธีกรรมนั้นๆ ได้ เช่น กุศลพิธี
 หรือพิธีกรรมอันเนื่องการอบรมเกี่ยวกับความดีงาม บุญพิธีหรือพิธีทำบุญเนื่องด้วยประเพณีทำให้
 จิตใจดีขึ้น^{๓๕} พิธีกรรมอันผูกจิตมนุษย์เข้าด้วยกันอย่างดีที่สุด คือ การเคารพบูชาบรรพบุรุษ พิธีกรรม
 เกี่ยวกับการเคารพ บรรพบุรุษมีอยู่ในหมู่มนุษย์ตั้งแต่เด็กดำบรรพ์ก่อให้เกิดความสามัคคี เมื่อคนเรา
 เคารพบรรพบุรุษ ร่วมกันทำให้มนุษย์อยู่รวมกันเป็นปึกแผ่น มนุษย์เท่านั้นที่ทิ้งร่องรอยแห่งความดี
 แม้เมื่อแสนปีมาแล้วที่คนเราแสวงหาความสุขทางจิตการสวดมนต์ก็เป็นอีกวิธีอย่างหนึ่งด้วย^{๓๖}

๔.๒.๒ ด้านสุขภาพกาย

ชาวบ้านโคกมอเชื่อว่าถ้ามาประกอบพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุจะหายจาก
 โรกภัยไข้เจ็บ ที่ทำให้สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงและมีความเจริญก้าวหน้า เป็นการเสริมสร้าง
 กำลังใจ ให้ดีขึ้นโดยเฉพาะผู้ที่ป่วยจะช่วยยืดอายุให้ยืนยาวอย่างเห็นได้ชัดการยอมรับในพิธีกรรม
 สวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของครอบครัวและชุมชน เมื่อบุคคลในชุมชนที่เคยได้ เข้าร่วมพิธีกรรมมา
 โดยตลอดและได้ประจักษ์ถึงความศักดิ์สิทธิ์ และเห็นผลสำเร็จต่อใน การเข้าร่วมพิธีกรรมนี้จนเกิด
 ความเชื่อและเมื่อมีการประกอบพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุในครั้งต่อไป ความเชื่อที่มีอยู่
 เดิมจะชักนำให้เข้าร่วมพิธีกรรมอีก จากความเชื่อนี้จะกลายมาเป็นการยอมรับ เมื่อคนในครอบครัว
 เกิดการยอมรับจะมีการชักชวนบุคคลอื่นเข้าร่วมพิธีกรรมสวดพระปริตรต่ออายุเพื่อที่จะทำ
 สุขภาพร่างกายแข็งแรงหายจากการเจ็บไข้ได้ป่วยความสนใจต่อภาวะสุขภาพทางร่างกาย ภาวะ
 ความเจ็บไข้ได้ป่วย สามารถกล่าวทักทายของภิกษุสงฆ์ในสมัยพุทธกาลที่มีการสอบถามถึงภาวะ
 สุขภาพร่างกายหรือผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ รวมไปถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
 ด้วย

เมื่อทำการศึกษาถึงการดูแลสร้างเสริมสุขภาพร่างกายในพระพุทธศาสนา สามารถ
 ศึกษาได้ในส่วนพระวินัยของพระภิกษุที่พระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้
 หมู่ สงฆ์ประพฤติปฏิบัติและมีให้ประพฤติปฏิบัติ พระวินัยมิได้กำหนดไว้เพียงเพื่อให้เกิดสังคม
 สงฆ์ เป็นสังคมอันเหมาะแก่การปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้นทางจิตชนิดไม่กลับกำเริบใหม่อีก

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระมหาสมพงษ์ จิตปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดบ้านโคกมอ, วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายหารจันศรี ภูเมือง, ชาวบ้านโคกมอ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายทัด ปาโส, ชาวบ้านโคกมอ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

เท่านั้น แต่ยังกำหนดไว้เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสของประชาชนที่ยังไม่เลื่อมใส และประชาชนที่เลื่อมใสแล้วเกิดความเลื่อมใสยิ่งๆ ขึ้นไป นอกจากนั้นยังพบว่าพระวินัยส่วนหนึ่งกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพทางกาย ไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพ สามารถนำร่างกายที่มีสุขภาพเพื่อ การปฏิบัติธรรมอันนำไปสู่ความสิ้นทุกข์ทั้งหลายอย่างสิ้นเชิง ผู้วิจัยขอเสนอไว้เป็นตัวอย่าง ดังนี้

๑) การรับประทานอาหาร พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้ภิกษุตลอดจนถึงคฤหัสถ์ให้ เป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคขบฉัน การรับประทานอาหารให้เพียงพอและพอดีตามความ ต้องการของร่างกายไม่ให้บริโภคมากเกินไป จนเป็นการอึดอัด ไม่สบายกาย ทั้งเป็นการก่อโรค ร้ายต่างๆ ตามมา พระพุทธองค์ตรัสถึงอานิสงส์ของการฉันอาหารมือเดียว ทั้งให้พิจารณา ก่อน การบริโภค เพื่อให้เข้าใจถึงจุดประสงค์ที่แท้จริงของการบริโภค ว่าการบริโภคขบฉันทั้งหลายก็ เพียงเพื่อให้ร่างกายมีสุขภาพ สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยดี ขจัดความทุกข์อันเกิดจากความหิว เพื่อให้สามารถนำร่างกายที่มีสุขภาพไปประพฤติดุติปฏิบัติธรรมเพื่อนำไปสู่ความหลุดพ้นจากความ ทุกข์อย่างสิ้นเชิงในที่สุด นอกจากนั้น พระพุทธองค์ทรงให้เลือกรับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ต่อร่างกาย หลีกเลียงสิ่งที่เป็นโทษทั้งหลาย เช่นการที่พระพุทธองค์ทรงจำแนกข้อเสีย ของการบริโภคสุราและเมรัยไว้ เพื่อให้เห็นว่าเป็นเหตุทำให้เสียทรัพย์ ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทเพราะขาดสติ ขาดความละอาย ไม่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายเป็นบ่อเกิดแห่งโรค และ ลดทอนกำลังสติปัญญา^{๓๖} เมื่อบุคคลทั้งหลายมีสติในการรับประทานอาหาร การรู้จักประมาณ ในการรับประทานอาหารแต่พอดี รับประทานแต่อาหารที่มีประโยชน์ ไม่มีโทษแก่ร่างกาย ย่อม ส่งผลทำให้เป็นผู้มีสุขภาพทางร่างกายที่ดี ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บให้ทุกข์ทรมาน แก่ช้า และมีอายุยืน ยาว และในอีกด้านหนึ่งยังผลให้เหลืออาหารเพียงพอในการที่จะเผื่อแผ่ให้แก่ผู้ด้วยโอกาสที่ขาด แคลนอาหารอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งย่อมส่งผลสะท้อนถึงมิติทางสังคมโดยรวม ขอยกตัวอย่างที่พระ พุทธองค์ได้ทรงยกคุณประโยชน์แห่งการฉันอาหารมือเดียวไว้ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย เราฉันอาหารมือเดียว เราเมื่อฉันอาหารมือเดียว ย่อมรู้สึก ว่าสุขภาพมีโรคาพาธน้อย กระปรี้กระเปร่า มีพละนามัยสมบุรณ์ อยู่สำราญ ภิกษุทั้งหลาย มาเถิด แม้เราฉันอาหารมือเดียว เราเมื่อฉันอาหารมือเดียว ย่อมรู้สึกว่ามีอาพาธน้อย มีความ ลำบากกายน้อย มีความเบากาย มีกำลัง และอยู่อย่างผาสุก มาเถิด แม้พวกเธอก็จงฉัน อาหารมือเดียว แม้เธอทั้งหลายเมื่อฉันอาหารมือเดียว จักรู้สึกว่ามีอาพาธน้อย มีความ ลำบากกายน้อย มีความเบากาย มีกำลัง และอยู่อย่างผาสุก^{๓๗} ภิกษุพิจารณาโดยแยกเลยแล้วฉันบิณฑบาตไม่ใช่เพื่อเล่น ไม่ใช่เพื่อความมัวเมา ไม่ใช่เพื่อประดับ ไม่ใช่เพื่อตกแต่ง แต่เพียงเพื่อกายนี้ดำรงอยู่ได้ เพื่อให้ ชีวิตินทรีย์เป็นไป เพื่อบำบัดความหิว

^{๓๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒-๒๐๓.

^{๓๗} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๒๒๕/๒๓๖.

เพื่ออนุเคราะห์พรหมจรรย์ ด้วยคิดเห็นว่าโดยอุบายนี้ เราจักกำจัด เวทนาเก่าเสียได้ และจักไม่ให้ เวทนาใหม่เกิดขึ้น ความดำรงอยู่แห่งชีวิต ความไม่มีโทษ และการอยู่โดยผาสุกจักมีแก่เรา แล้วจึง บริโภคอาหาร^{๓๕} อย่างไรก็ตามภายใต้กระบวนทัศน์พระพุทธศาสนา ชาวบ้านโคกมอนดูแลร่างกาย และการรักษา ความเจ็บป่วยทางกายนั้นจะต้องมีปัญญาเป็นเครื่องกำกับอยู่ตลอดเวลาด้วย ก็จะต้องตระหนัก รู้ถึงความเป็นจริงของร่างกายว่าจะต้องตกอยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์ ที่มีความไม่เที่ยงแท้ เป็น ทุกข์เพราะเกิดจากเหตุปัจจัยทั้งหลายปรุงแต่งขึ้นที่มีสภาพบีบคั้นให้ต้องเสื่อมสลายไปในที่สุด และไม่มีตัวตนที่ยั่งยืนแท้จริงอยู่แต่อย่างใด ทั้งพบพุทธพจน์ที่เปรียบเทียบรูปแบบการรักษา เยียวยาทางกายว่าช่วยแก้ปัญหาคือชั่วคราว ไม่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดเหมือนกับการใช้กรรมโอสธ ใน การรักษาสาเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายที่มีในใจโดยตรง

พระผู้มีพระภาคจึงได้ ตรัสเรื่องยานี้ว่า ยาระบายอันเป็นของพระอริยะที่ใช้ได้ผล แน่นอน มิใช่ไร้ผล ซึ่งสัตว์ทั้งหลายผู้มีชาติ เป็นธรรมดาอาศัยแล้วย่อมพ้นจากชาติ ผู้มีชราเป็น ธรรมดา ย่อมพ้นจากชรา ผู้มีมรณะ เป็นธรรมดา ย่อมพ้นจากมรณะ ผู้มีโสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และ อุปายาสเป็นธรรมดา ย่อมพ้นจากโสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสได้ เป็นอย่างไร คือ ๑) ผู้มี สัมมาทิฎฐิ ย่อมระบายนิจจาทิฎฐิได้ ระบายนปอกุศลธรรมเป็นอันมากที่เกิดขึ้นเพราะ นิจจาทิฎฐิเป็นปัจจัยได้ และกุศลธรรมเป็นอันมาก ย่อมถึงความเจริญเต็มทีเพราะ สัมมาทิฎฐิเป็น ปัจจัย ๒) ผู้มี สัมมาสังกัปปะ ย่อมระบายนิจจาสังกัปปะได้ ๓) ผู้มี สัมมาวาจา ย่อมระบายนิจจาวาจาได้ ๔) ผู้มี สัมมากัมมันตะ ย่อมระบายนิจจากัมมันตะได้ ๕) ผู้มี สัมมาอาชีวะ ย่อมระบายนิจจอาชีวะได้ ๖) ผู้มี สัมมาวายามะ ย่อม ระบายนิจจาวายามะได้ ๗) ผู้มี สัมมาสติ ย่อมระบายนิจจาสติได้ ๘) ผู้มี สัมมาสมาธิ ย่อมระบายนิจจาสมาธิได้ ๙) ผู้มี สัมมาญาณะ ย่อมระบายนิจจญาณะได้ ภิกษุทั้งหลาย ยาระบายอันเป็นของพระอริยะนี้แลที่ใช้ได้ผล แน่นอน มิใช่ไร้ผล ซึ่ง สัตว์ทั้งหลายผู้มีชาติเป็นธรรมดาอาศัยแล้วย่อมพ้นจากชาติ ผู้มีชราเป็นธรรมดาย่อมพ้นจาก ชรา ผู้ มีมรณะเป็นธรรมดาย่อมพ้นจากมรณะ ผู้มีโสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส เป็นธรรมดา ย่อมพ้นจากโสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัสและ อุปายาสได้^{๔๐}

ชาวบ้านโคกมอนซึ่งถือตามทัศนะของพระพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการใช้กรรม โอสธใน การสร้างความมั่นคงทางใจเพื่อป้องกันมิให้ทุกข์เกิดขึ้น ทั้งถอนความทุกข์ที่เกิดขึ้นแล้ว ให้หมด ไป เพื่อให้เข้าถึงสภาพที่ปราศจากโรคทั้งปวงอันเป็นเป้าหมายสูงสุดสภาวะของร่างกายที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตอย่างปกติ ระบบต่างๆของร่างกายสามารถทำงานได้เป็นปกติ และมีประสิทธิภาพ ร่างกายมีความต้านทานโรคได้ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความทุพพลภาพ

^{๓๕} ม.มู. (ไทย) ๑๒/๒๓/๒๓.

^{๔๐} อจ.ทศก. (ไทย) ๒๔/๑๐๘/๒๕๑-๒๕๓.

ได้^{๔๑}สภาพร่างกายมีความสมบูรณ์แข็งแรง อวัยวะต่างๆทั้งภายในและภายนอกร่างกายสามารถทำงานได้ตามปกติ ร่างกาย ไม่ทุพพลภาพ ความเจริญทางด้านร่างกายเป็นไปตามปกติ ร่างกายได้รับการกระตุ้นจากการสวดมนต์บทต่างๆ^{๔๒}

การสวดมนต์บทต่างๆ ในการประกอบพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุทำให้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเรามีความปกติและสมบูรณ์ดี เราก็จะมีความสุข ในการทำงานทุกอย่าง ถ้าสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเรามีความสมบูรณ์ดี เราก็จะมีความสุข การรู้จักบำรุงรักษา และส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตของทุกคน ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า การรู้จักดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้ชีวิตอยู่ได้ด้วยมีความสุข สมบูรณ์และมีคุณภาพที่ดีตลอดไป^{๔๓}มีความอดทนของระบบหายใจ และระบบไหลเวียนโลหิตที่ดี มีความอ่อนตัวที่ดี มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหว มีความอยากรับประทานอาหาร และอยากรับประทานมากๆ ไม่เบื่ออาหาร มีร่างกายแข็งแรง มีภูมิต้านทานโรคดี และไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ไม่พิการ หรือผิดปกติอื่นๆ พักผ่อนนอนได้เป็นปกติดี^{๔๔}

๔.๒.๓ ด้านพิธีกรรม

พิธีกรรมเป็นพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมานานนับร้อยปี จึงทำให้ พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ แบบชุมชนบ้านโคกมอนมีความเชื่อว่า เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับ สมาชิกในครอบครัว เมื่อมีเหตุที่ต้องการกำลังใจเป็นพิเศษ เช่น เมื่อเจ็บป่วย หรือต้องเดินทางไกล งานแต่งงาน งานทำบุญอายุ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้นความเข้าใจ หมายถึง การเรียนรู้ตามกระบวนการขั้นตอนของพิธีกรรมทุกอย่าง ไม่มีข้อสงสัยใดๆ เลยไม่ว่าพิธีกรรมนั้นจะจัดอยู่ในรูปแบบลักษณะใด สามารถอธิบายได้และบอกความหมายได้ พระสงฆ์ มัคทายกหรือผู้รู้ถือว่ามืบทบาทสำคัญยิ่งที่จะต้องอธิบายสร้างความเข้าใจของพิธีกรรม สืบชะตาให้ชุมชนรู้ว่า พิธีกรรมสืบชะตามีใช่เป็นสิ่งที่ทำขึ้นมาเพื่อหลอกลวงประชาชนในห้วงมาย ผิดศีลธรรม จาริต ประเพณีของชาวล้านนา แต่ที่จัดทำหรือที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมานั้นเป็น ความเชื่อความศรัทธาของผู้ทำ เมื่อได้ปฏิบัติหรือทำพิธีกรรมแล้วทำให้เกิดความสบายใจ ทำให้อายุ ยืนยาวและเป็นสิริมงคลกับชีวิตและครอบครัวได้จริง มิใช่เป็นการสร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิด ความเชื่อที่ผิด จะต้อง

^{๔๑} สัมภาษณ์ พระครูเมตตาคิตติวิมล เจ้าคณะตำบลป่าสัก เขต ๒ , วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๔๒} สัมภาษณ์ นางสี ศรีภูงา, ชาวบ้านโคกมอน , วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางลา ปาโส, ชาวบ้านโคกมอน , วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ แสนมาตย์, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

สร้างความรู้สึกรู้สึกที่เกิดความตระหนักรู้ว่าเมื่อได้สวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแล้วจะทำให้บุคคลนั้น หายจากโรคและมีอายุยืนจริง

การสร้างความรู้สึกรู้สึกกับชุมชนถือว่าสำคัญ ถ้าชุมชนไม่เข้าใจใน พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุจะปฏิบัติผิดๆ โดยไม่มีผู้รู้หรืออธิบายบอกกล่าวให้เข้าใจพิธีกรรมทางศาสนาก็จะผิดเพี้ยนไป การสร้างความรู้สึกรู้เข้าใจจะเป็นการบอกกล่าวหรือการอธิบายว่าพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบ ชาวบ้านที่ถูกต้องจะต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้ครบทุกอย่าง อย่าให้ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป การประกอบพิธีกรรมส่วนมากจัดในช่วงเช้าตรู่หรือไม่กี่จัดในช่วงสายๆ เพราะชาวบ้านเชื่อว่าดวงชะตาจะตกไป ตามดวงอาทิตย์จึงไม่นิยมจัดกัน เมื่อสร้างความรู้สึกรู้เข้าใจให้กับชุมชนในพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ ก็สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักของศาสนาพิธีทางพระพุทธศาสนาให้เป็นแนวเดียวกัน ตลอดไปเมื่อสร้างความรู้สึกรู้เข้าใจเกี่ยวกับพิธีกรรมให้กับชุมชนแล้ว ลำดับต่อไป ต้องสร้างความตระหนักให้กับชุมชนเกิดความรักความหวงแหนต่อพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุหรือการสร้าง จิตสำนึกให้ชุมชนได้รู้จักคุณค่าและประโยชน์ของพิธีกรรมสืบกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุให้มากขึ้นเป็นเครื่องมือสืบทอดพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความรักและสามัคคีของคนในสังคมนั้น ๆ แสดงถึงความเจริญทางจิตใจของคนในสังคมเป็นเครื่องจูงใจให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำให้เกิดความอึดเอิบใจ

การยึดติดทางด้านพิธีกรรมมากกว่าอย่างอื่น ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคในการนำพุทธศาสนามาใช้ให้เกิดประโยชน์ ขณะเดียวกันแนวทางในการสวดมนต์ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การให้กำลังใจอย่างเดียว “พิธีกรรม เปรียบได้กับพระพุทธคุณของพระพุทธเจ้าที่เข้าถึงจิตใจของบุคคลอยู่ตลอดเวลา แม้พระพุทธองค์จะเสด็จปรินิพพานไปนานถึง 2 พันกว่าปีมาแล้วก็ตาม”^{๕๕}

พิธีกรรมที่สำคัญสำหรับฝึกหัดกาย วาจาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและพระธรรมสำหรับจิตใจให้ระงับความชั่วและทุจริตทุกประการ เกิดความสว่างเปรียบได้กับพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น หากผู้ใดได้ศึกษาจนเกิดความรู้สึกรู้เข้าใจแล้วย่อมกำจัดความมืด คือ โลภะ โทสะ โมหะ ซึ่งเป็นความโง่เขลาเบาปัญญาในจิตใจของบุคคลนั้น ๆ ให้หายหมดไป ทำให้เกิดแสงสว่าง คือ ปัญญาขึ้นภายในจิตใจของตน^{๕๖} เป็นจำนวนมากที่เห็นพิธีกรรมเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระและเสียเวลาโดยใช่เหตุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบพิธีกรรมเหล่านั้นไม่ได้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้

^{๕๕} สัมภาษณ์ พระครูอุบลพรหมภรณ์, เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองบัวแดง, วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระมหาทวี ปิณฑโม, เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองทุ่ม, วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๕๗} สัมภาษณ์ พระอธิการทองดี ฐิตมโน, เจ้าอาวาสวัดบ้านคอนคู, วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

ถึงระเบียบวิธีและแก่นแท้ของพิธีกรรมนั้น ๆ จึงทำให้เห็นเป็นเรื่องที่ไม่มีคุณค่า ไม่มีเหตุผลและมลายาย แท้จริงแล้วพิธีกรรมทางศาสนามีประโยชน์มากมายหลายอย่าง^{๔๘}

๔.๒.๔ ด้านหลักธรรม

ชุมชนบ้านโคกม่อนได้นำเอาหลักธรรมคำสอนที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้านมา ปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การให้ทานแก่คนยากจน หรือทำบุญอุทิศให้กับผู้วายชนม์ รักษาสิลปฏิบัติตามหลักธรรม อดทนต่อคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ไม่ใช้ยาเสพติดเพื่อ รู้จักประหยัด อดออมเพื่อให้ชีวิตและครอบครัวดำเนินไปอย่างปกติสุข ไม่ให้เมาเมว ลุ่มหลงอยู่กับอบายมุขจึงได้ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านโคกม่อนได้ยึดถือปฏิบัติเรื่องของประเพณีพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้านโคกม่อนมาตั้งแต่ ครั้งบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน

ทางชุมชนบ้านโคกม่อนได้มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของพิธีกรรม สวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ กล่าวคือพิธีกรรมดังกล่าวจะสูญหายไปจากชุมชนเพราะสังคมในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็ว จึงได้ประชุมปรึกษากันจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ประเพณีสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุขึ้นมาภายในชุมชนโดยมี การแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลหนึ่งชุดเพื่อประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือ ศึกษาค้นคว้าเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้านโคกม่อนไว้โดยมีการจดบันทึก เป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกภาพเอาไว้ บางครั้งทางชุมชนได้นำเอาวัฒนธรรมประเพณี สวดพระปริตรเพื่อต่ออายุไปจัดแสดงในงานต่างๆ เช่น การทอดผ้ากฐิน ทอดผ้าป่า งานต้อนรับแขกผู้มาเยือนงานฉลองเป็นต้น หรือไม่ก็จัดแสดงในงานสินค้า ได้จัดสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุบูชาให้บุคคลอื่นได้เห็นได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีอัน เป็นมรดกของชาวบ้านโคกม่อน อีกทั้งเป็นการถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้ ความ เข้าใจทั้งทางด้านอักษรและกระบวนการรูปแบบในโอกาสต่อไป

การสวดมนต์ในบทต่าง ๆ นั้นมีหลักธรรมมากมาย เช่น สติความระลึกได้ ความนึกขึ้นได้ ความไม่เผอเรอ นึกคิดขึ้นได้ การคุมจิตไว้ในกิจ หมายถึง อาการที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะทำจะพูดได้ นึกถึงสิ่งที่ทำคำที่พูดไว้แล้วได้ เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ระวังยับยั้งใจได้ ไม่ให้เลินเล่อพลั้งเผลอ ป้องกันความเสียหายเบื้องต้นยับยั้งชั่งใจไม่บ่มบ่าม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความไม่ประมาท^{๔๙} ชันติมีความอดทนต่อฝ่ายที่ไม่ดี เพื่อยืนหยัดอยู่ในทางที่ดีให้ได้ ไม่ใช่หมายความว่า ใครตกอยู่ในสภาพ

^{๔๘} สัมภาษณ์ พระอธิการนิคม อาสโก, เจ้าอาวาสวัดบ้านป่าสังข์, วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระครูเมตตาภิตติวิมล, เจ้าคณะตำบลป่าสังข์ เขต ๒, วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

เดิมมัน เสมอไปหาไม่ได้ เช่น เป็นคนยากจนแล้วก็ทนอยู่ในความยากจน ไม่พยายามขวนขวายหาทรัพย์ หรือตัวเองเป็นคนขี้เกียจคร้านงานการไม่ทำ แม้จะถูกคนอื่นสับโกลอย่างไรรู้ทนเอา อย่างนี้ไม่ใช่ขันติ ไม่ใช่ความอดทน ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นลักษณะความ^{๕๐}

สมาธิในการทำกิจการงานใด ๆ อารมณ์มักจะเป็นปกติ ไม่ค่อยโกรธ เกรียด หรือทุกข์ใจอะไรมาก ๆ กล่าวโดยรวมคือยอมเกื้อกูลชีวิตประจำวันทางโลกได้อย่างดีซึ่งเป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจน ถ้ารู้เรื่อง ๆ มาก ๆ เข้าจนเป็นมหาสติ ก็จะได้ประโยชน์จากทางธรรมด้วย การที่เรามีสติอยู่เนื่อง ๆ รู้ตัวบ้าง ไม่รู้ตัวบ้าง ทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ก็เพื่อให้สติเกื้อกูลต่อการ “เห็นความจริง” ความจริงนี้เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุดก็คือกายกับใจจุดหมายของการรู้ก็เพื่อให้เห็นความจริงอันได้แก่นิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่ากายและใจของเรานั้นเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ใช่ตัวเรา^{๕๑} มีปัญญาความรู้ทั่ว คือรู้ทั่วถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจน, รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษ, รู้สิ่งที่ควรทำควรเว้น เป็นต้น เป็นธรรมที่คอยกำกับศรัทธา เพื่อให้เชื่อประกอบด้วยเหตุผล ไม่ให้หลงเชื่ออย่างมง่าย^{๕๒} มีความสามัคคีหลักการดังกล่าวมานี้สามารถที่จะนำไปใช้สมานฉันท์ได้กับทุกสังคมไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ หัวใจสำคัญของการที่จะนำหลักการเหล่านี้ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จหรือไม่อยู่ที่ความตั้งใจที่จะบรรลุถึงความสงบและมีศรัทธาอย่างแรงกล้าที่จะใช้สันติวิธีด้วยกันทุกฝ่าย หน่ออ่อนแห่งความสามัคคีก็จะค่อยๆ เจริญเติบโตผลิดอกออกผลเป็นความสงบเย็นได้ในไม่ช้า ขอสันติสุขจงบังเกิดมีแก่มนุษย์ทุกคนบนโลกใบนี้โดยพลัน.^{๕๓}

๔.๒.๕ ด้านความศรัทธาเชื่อมั่น

ชาวบ้านโคกมอมีความศรัทธาเชื่อมั่นการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้าน กระทำได้หลายวิธี เช่น การถ่ายทอด บอกกล่าวประชาสัมพันธ์ การชักชวนสมาชิกในชุมชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ ช่วยจัดหาวัสดุอุปกรณ์อันได้แก่ พลุ หมาก เฌง รูปเทียน ดอกไม้ ฯลฯ เมื่อบุคคลนั้นได้ถูกชักชวนหรือถูกเรียนเชิญไม่สามารถที่จะปฏิเสธได้ ถ้าตนเอง ปฏิเสธเท่ากับว่าตนไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมยังได้ เรียนรู้ถึงกระบวนการ ขั้นตอนและทราบถึงเครื่องพิธีกรรมว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วก็สามารถที่จะถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งความรู้ ความสามารถนั้นจะจดจำอยู่ในใจตลอดมิได้ลืม การ

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระครูสุตตปัญญากรณ์, เจ้าคณะตำบลป่าตึง เขต ๑, วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระมหาสมพงษ์ จิตปัญโญ, รองเจ้าคณะอำเภอ, วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายสมบุญ แสนมาตย์, ชาวบ้านโคกมอ, วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นางสี ปาโส ชาวบ้านโคกมอ วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทุกคนในชุมชนบ้านโคกมอนเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือมาโดยตลอดวิธีปฏิบัติต่อการอนุรักษ์พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุต้องปฏิบัติตามหลักของศาสนพิธีที่ได้วาง กฎเกณฑ์เอาไว้ เช่น การให้ความเคารพต่อสถานที่ แสดงความเคารพต่อพระสงฆ์ แม้กระทั่ง การแสดงความเคารพต่อเครื่องประกอบพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุมีข้อห้าม คือ ห้ามเหยียบ ห้ามข้าม หรือหมิ่นประมาทสิ่งเหล่านี้เพราะถือว่าเครื่องประกอบพิธีกรรมเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญ

ในการประกอบพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ เป็นของที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจของมนุษย์ทุกคน หากในขณะที่กำลังจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรม สวดพระปริตรเพื่อต่ออายุบางคนอาจเหยียบหรือข้ามวัตถุอุปกรณ์เหล่านั้น โดยที่ไม่ได้เจตนาหรือด้วยเจตนาจะมีพิธีขอมาต่อสิ่งเหล่านั้นโดยเตรียมดอกไม้ ธูป เทียน น้ำสัปปายโสฬสพาน มัคทายกจะเป็นผู้กล่าวขอมาเพื่อไม่ให้เกิดโทษร้าย เกิดความเศร้าหมองแก่ชีวิต และครอบครัว ชาวบ้านมีความเชื่อและให้ความเคารพยำเกรงต่อศาสนพิธีอย่างมาก นอกจากนี้วิธีการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์ประเพณีสืบชะตานี้ให้มีไปอย่างยืนยาวและยั่งยืนและปฏิบัติให้เป็นไปตามประเพณีวัฒนธรรมเดิมได้นั้น ผู้อาวุโสรุ่นปัจจุบันที่เคยได้ปฏิบัติมาก่อนจะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดอบรมให้ความรู้แก่ลูกหลานหรือคนรุ่นใหม่โดยการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการที่จะอนุรักษ์พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้านพร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้เกิดการยอมรับว่าประเพณีดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวโคกมอนต่อไป

การสวดมนต์ที่กล่าวกันว่ามีบุญมาก มีอานิสงส์มาก ก็เพราะว่าสิ่งที่สวดล้วนเป็นหลักธรรมสำคัญของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งสิ้น ยิ่งถ้าผู้สวดมนต์ก็อาจอำนวยการผลสูงสุดเป็นการบรรลุมรรคผลนิพพานก็ยิ่งได้อีก ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า การสวดมนต์นั้น ถ้าสวดเป็น ก็เห็นธรรม^{๔๔} กล่าวถึงประโยชน์แห่งการสวดมนต์นอกเหนือไปจากการทำตามคำสอนแห่งศาสนา และความเชื่อที่สืบต่อกันมามีมากมายซึ่งไม่เพียงแต่พุทธบริษัทเท่านั้นที่สวดมนต์ ศาสนาอื่น ๆ ไม่ว่า คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู หรือซิกข์ ก็มีการสวดมนต์ด้วยแบบของตนเอง

โดยเชื่อว่าสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ศาสนาแต่ละศาสนามีความมั่นคงและคงอยู่มาได้ นับพันปีเพราะศาสนิกชนในศาสนานั้นๆ สวดมนต์กันเป็นประจำ ซึ่งทำให้เกิดอานิสงส์มากมาย^{๔๕} แน่นนอนว่า การกระทำสิ่งใดด้วยสมาธิย่อมได้ผลดี ไม่ว่าจะเรียนหนังสือ ก็จะจำแม่น คิดเก่ง หากทำงานก็จะเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น หรือ หากเป็นผู้สูงอายุการสวดมนต์ก็จะฟื้นฟู

^{๔๔} สัมภาษณ์ พระอธิการทองดี จิตมโน, เจ้าอาวาสวัดบ้านคอนคู, วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายสิงห์ บุญญา, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

สมองและฟื้นฟูความจำได้อย่างดี การสวดมนต์จึงสามารถทำได้ทุกเพศทุกวัยและทุกวันยิ่ง^{๕๖} สร้างความเชื่อมั่น บุคลิกดี เพราะบทสวดมนต์มักมีความหมายที่ส่งเสริมให้เกิดกำลังใจผู้ที่มีกำลังใจ จิตใจเข้มแข็ง ก็มักจะมีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้เกิดเป็นความมั่นใจในตนเอง โดยแต่ละบทสวดมนต์จะแทรกคำสอน คำพูดในเชิงสร้างสรรค์ เมื่อผู้สวดมีศรัทธาต่อบทสวดมนต์เหล่านั้นก็จะสร้างพลังจิตที่เข้มแข็งขึ้น ซึ่งผู้ที่มั่นใจในตนเองจะแสดงออกทางบุคลิก ลักษณะท่าทางทำให้เป็นที่ยอมรับจากคนทั่วไป^{๕๗} มีสติแจ่มใส สุขภาพจิตดี เกิดจากสมาธิในระหว่างการสวดมนต์จะทำให้ใจปลอดโปร่งจากเรื่องต่างๆ บวกกับความเชื่อว่า การสวดมนต์เป็นการประกอบกรรมดีผู้สวดมนต์จึงเกิดความรู้สึกปีติทำให้เกิดจิตใจที่สงบ และรู้สึกเป็นสื่อบอกแล้วใครๆ ก็สวดมนต์ได้^{๕๘}

๔.๒.๖ ด้านสังคมและชุมชน

ก่อให้เกิดความสามัคคีในในกลุ่มคนและองค์กรต่างๆ ของชุมชนบ้านโคกมอน ทำให้ชุมชน เกิดความตระหนัก ความรัก ความห่วงใยประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งกำลังจะสูญหาย ซึ่งเป็นเหตุให้ชุมชนมีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนบ้านโคกมอน ให้ยั่งยืนจนถึงลูกหลานโดยให้มีการสืบทอดในรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีกระบวนการ เรียนรู้จากผู้ใหญ่สู่เด็กในรูปแบบการทำงานร่วมกัน การจัดเตรียมงานพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุ ซึ่งขั้นตอนของการเตรียมงานนั้นจะมีกลุ่มคนหลายเพศหลายวัยมาช่วยกันทำงาน ทุกคนที่มา ช่วยงานก็จะช่วยงานในด้านที่ตนถนัด ใครที่ทำอะไรไม่เป็นจะดูวิธีการทำงานจากบุคคลอื่นและ นำมาฝึกฝนหัดทำจะทำให้เกิดความรู้ ความจำขึ้นมา ถ้าต่อไปหากมีกิจกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุอีกทุกคนสามารถช่วยเหลือกันในการจัดกิจกรรมได้ซึ่งจะตรงกับรูปแบบของการเรียนรู้หรือ การศึกษาซึ่งทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยการเรียนรู้แบบทางตรงและทางอ้อม

ชุมชนบ้านโคกมอนส่วนใหญ่จะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความเป็นอยู่ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทุกคนมีความขยันและมีความอดทนใน การประกอบอาชีพตามหลักธรรมมรรคมีองค์ ๘ จึงทำให้ทุกคนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีความสมบูรณ์และมีความสุขในการดำรงชีพ ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนในชุมชนบ้านโคกมอนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้านและสามารถบริจาคทรัพย์หรือเสียสละกำลัง ภายด้วยความเต็มใจ แม้ว่าเศรษฐกิจของประเทศจะเปลี่ยนไปในทางดีหรือทาง

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายไกร นาแก้ว, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๕๗} สัมภาษณ์ นายประดับ คู่กระสังข์, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นางสมจิตร ปาโส, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

ร้ายก็ตามไม่เป็น ผลกระทบต่อกิจกรรมทางศาสนาหรือแม้แต่พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้านจึงถือเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญและยังคงมีให้เห็นเป็นตัวอย่างได้ในชุมชนบ้านโคกมอน ชุมชนบ้านโคกมอน การคมนาคมไปมาสะดวก

ชุมชนโคกมอนทุกหลังคาเรือนนับถือพุทธศาสนา วัดบ้านโคกมอนเป็นวัดระดับอำเภอ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นรองเจ้าคณะอำเภอเมือง ดังนั้นจึงทำให้วัดบ้านโคกมอนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และทางราชการในการประสานงานติดต่อระหว่างวัดกับวัด วัดกับชุมชนมาโดยตลอด ในการจัดการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการคิด การดำเนินงานซึ่งจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ คือ ประชาชนทุกคนต่างพร้อมใจที่จะมาช่วยงานโดยไม่ ต้องมีการบอกกล่าวหรือขอร้อง ทุกคนต่างมีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์พิธีกรรมแบบชาวบ้านและผลที่ได้จากการพัฒนาด้านจิตใจจึงทำให้มีการแสดงออกทางจิตใจที่ดี เช่น การจัดพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุมีคณะกรรมการ ผู้จัดจะต้องมีการวางแผนชี้แจงและบอกกล่าวแก่คนในครอบครัว ให้รับรู้ขั้นตอนของพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้าน ตลอดจนการส่งเสริม ชักชวน แนะนำ ชี้แนะ ในการจัดทำพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุให้ถูกต้องตามหลักการและเตรียมดำเนินการโดยได้มีการดำเนินการ มอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบให้แก่แต่ละคนนำไปปฏิบัติจะก่อให้เกิดการอนุรักษ์ต่อไปความต้องการทางสังคม คือ ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นเป็นกลุ่ม เป็นสังคม

ส่วนของวัฒนธรรมที่สนองความต้องการด้านนี้ก็คือ กฎข้อบังคับความประพฤติระหว่างบุคคล รวมทั้งขนบธรรมเนียมระหว่างบุคคล รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่ทำให้ชีวิตกลุ่ม ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เมื่อนมนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาตอบสนองความต้องการจำเป็น ในการดำรงชีวิตแล้วต่อมามนุษย์ก็ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการความสุข และความสะดวกสบายในเรื่องชีวิตในเรื่องต่างๆจนมีผลทำให้เกิดความเจริญทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอย่างที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบัน สังคมซึ่งประกอบด้วยเด็ก-ผู้ใหญ่ วัยรุ่น-วัยโรย ผู้แข็งแรง-ผู้อ่อนแอ ผู้รู้-ผู้ไม่รู้ คอยถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ไม่ให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งโตเกินไป ทุกคนต่างมีหน้าที่ที่ต้องกระทำ แต่! เป็นไปไม่ได้ที่ต่างคนต่างอยู่ คนของสังคมชุมชนต้องถ้อยทีถ้อยอาศัย ฟังฟังอิงแอบกันทั้งสองฝ่าย เด็กต้องพัฒนาส่วนผู้ใหญ่ต้องปรับปรุงเพื่อจุดหมายคือสังคมชุมชนสมบูรณ์^{๕๕}

ดังนั้นในสังคมชุมชนสมบูรณ์นั้น ย่อมประกอบไปด้วยคนทุกเพศทุกวัย อันเป็นสิ่งดีอย่างยิ่ง หากเราสามารถ เข้ากับคนได้ทุกเพศทุกวัย หลายจริตหลายนิสัย ซึ่งนั่นก็มิได้หมายความว่า

^{๕๕} สัมภาษณ์ พระมหาสมพงษ์ จิตปญฺโญ,เจ้าอาวาสวัดบ้านโคกมอน , วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

เราต้องเปลี่ยนจิตนิสัย หรือ แปลงเพศ และวัยไป แต่ ! เราต้องรับรู้ เข้าใจ กล่อมเกลา (ขัดเกลาอย่างพอเหมาะพอควร) โอนอ่อน ผ่อนตึง ให้กันได้ อยู่เสมอ มิใช่เอาแต่อารมณ์ และความรู้สึกของคนเป็นที่ตั้ง^{๖๐} หากเราไม่รู้จักห่วงใย ระลึกถึงผู้คนรอบข้างและจิตใจเราในวันนี้ แล้ววันหนึ่ง วันที่เขาจากไป อย่างไม่มีวันกลับ เราจะรู้สึกเสียใจ ที่พบว่า "เราได้สัมผัสสัมพันธ์กับจิตวิญญาณดวงหนึ่งน้อยเกินไป"^{๖๑} เจอกันก็หัดทักทาย โอภาปราศรัยก่อน เพราะทุกคนย่อมปรารถนา ที่จะเป็นที่สนใจ อยากถูกเรียกขาน กล่าวนาม อยากเป็นคนหนึ่ง ซึ่งผู้อื่นระลึกถึงในสิ่งดีๆ ฉะนั้น เราควรที่จะสนใจผู้คนรอบข้างบ้าง ถามสารทุกข์สุกดิบของเขาเป็นอย่างไร พุดคุยด้วยรอยยิ้ม แจ่มใสอย่างเป็นกันเอง ที่สำคัญอย่าลืม! हमันระลึกถึงความดีของผู้อื่น และตนเองบ้าง^{๖๒} การพัฒนาคนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของประเทศ จึงมุ่งสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเยาวชนในทุกช่วงวัยให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้านทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ พลานามัยที่สมบูรณ์ รวมถึงคุณธรรมและจริยธรรม ด้วยโครงการต่างๆ ที่ ดำเนินการประกอบด้วย^{๖๓}

การทำบุญในพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของคณะสงฆ์วัดโคกมอนจึงมีเนื้อหาสาระด้านบุญกิริยาที่หล่อหลอมรวมกันอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดกิจกรรมทางสังคมขับเคลื่อนไปตามวิถีแห่งกุศลคือ ด้วยการสร้างบุญทั้ง ๑๐ ประการดังกล่าว การทำบุญในพิธีสวดต่ออายุ จึงจัดว่าเป็นการกระทำตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา ที่มุ่งประโยชน์สุขของ ชุมชน สังคม บนวิถีแห่งการบำเพ็ญบุญแบบพุทธ ที่ก่อให้เกิดความดี ความงาม ความสุข ความเจริญ กล่าวโดยสรุปพิธีสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของคณะสงฆ์วัดโคกมอน เป็นการทำบุญที่ถูกดัดแปลงตามหลักพระพุทธศาสนา เพราะบังเกิดผลที่สามารถมองเห็นได้ใน ๒ ทางคือ

๑. **ผลทางจิตใจ** ผลของการทำบุญจะทำให้จิตเบิกบานด้วยความงอกงามแห่งกุศลธรรม คือ ความไม่โลภ (จาคะ) ความไม่โกรธ (เมตตา) และความไม่หลง (ปัญญา) กุศลธรรมทั้งองงามในจิตของผู้บำเพ็ญบุญนี้ คือ อาการแห่งบุญที่มองเห็นได้จากฝ่ายผู้กระทำ

๒. **ผลทางกาย** ผลของบุญนั้น แม้จะเริ่มต้นจากภายในจิต แต่เมื่อกระทำให้ปรากฏออกมาเป็นกายกรรม และวจีกรรม ผลย่อมปรากฏต่อบุคคล ชุมชน สังคม เป็นความเอื้อเพื่อเอื้อ

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระครูอุบลพรหมภรณ์ , เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองบัวเลิง , วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล ปิยธมฺโม, เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองทุ่ม, วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๖๒} สัมภาษณ์ นายสมพร หนองทุ่ม, ผู้ใหญ่บ้านโคกมอน, วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๖๓} สัมภาษณ์ นายสมบุรณ์ แสนมาตย์, ชาวบ้านโคกมอน, วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

อาหาร มิมิตรไมตรีต่อกันและกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีอันจะนำไปสู่สังคมสมานฉันท์และร่วมกัน
สร้างสรรค์พัฒนาแบบมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

พิธีกรรมการสืบทอด อยู่ภายใต้กรอบโครงสร้างทางความเชื่อที่ผสมผสานกันระหว่าง
ความเชื่อที่เป็นศาสนากับไสยศาสตร์ กล่าวคือ พิธีกรรมการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของคณะสงฆ์
วัดโคกมอนเป็นกุศโลบายเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เข้าร่วมพิธี เพราะโดยสัญชาตญาณพื้นฐาน
ของมนุษย์ลึกๆ แล้ว มีความรู้สึกไม่มั่นคงต่อชีวิต เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมามนุษย์ประสบ
กับสิ่งที่ผิดหวังหรือพลาดหวังกับสิ่งที่ปรารถนาอยู่บ่อยๆ จึงสูญเสียความไม่มั่นใจในการดำเนิน
ชีวิต รวมถึงการต้องการให้ชีวิตมีความมั่นคงสูงขึ้น ขวัญและกำลังใจจากญาติพี่น้องและคนที่รู้จัก
เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้ชีวิตได้ก้าวเดินต่อไป

ดังนั้นพิธีกรรมการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของคณะสงฆ์วัดโคกมอนจึงมีบทบาทต่อ
การเริ่มต้นความรู้สึกใหม่ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยอันเป็นสาระด้านจิตใจเป็น
สำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือทำขึ้นเพื่อให้เกิดความสบายใจ เกิดกำลังใจ พิธีสวดพระปริตรเพื่อ
ต่ออายุของคณะสงฆ์วัดโคกมอนจะช่วยให้อาสาจิตดีขึ้นเพราะได้อยู่ท่ามกลางญาติพี่น้อง คนรู้จัก
และพระสงฆ์ผู้ทรงศีล ทำให้ผู้มีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยจากความกลัวต่างๆ เมื่อผ่านพิธีแล้ว
จะรู้สึกมั่นใจในการใช้ชีวิตสามารถพลิกวิกฤตเป็นโอกาส มีกำลังใจและเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิต
ต่อไปได้พิธีสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของคณะสงฆ์วัดโคกมอนบาทในการโน้มน้าวจิตใจของผู้อยู่
อาศัย เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าเมื่อดำรงชีวิตตามความเชื่อแล้วจะทำให้เกิดความสุขสมหวังและ
เกิดสิริมงคลต่างๆ ในชีวิต สักเกตได้จากการนำแนวคิดเรื่องวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์มาสร้างความรู้สึกลึก
แก่ผู้เข้าร่วมพิธีกรรม เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีรุกขเทวดาประจำอยู่และคอยปกป้องคุ้มครอง
ให้ตัวผู้ประกอบพิธีกรรมมีความสุขความเจริญ

ความเชื่อในเรื่องการสวดต่ออายุหมู่บ้าน การอัญเชิญเทพยดาอารักษ์เข้ามาอยู่ประจำ
เสาแต่ละบ้าน ก็ยังเป็นจิตวิทยาย่างหนึ่งเสมือนว่าเป็นการต้อนรับสิ่งดีงามเข้ามาสู่บ้าน ทำให้
สมาชิกในครอบครัวรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยจากอันตรายภายนอกได้อีกด้วย ตามแนวคิดของชาวบ้าน
โคกมอนมีความเชื่อว่า บ้านแต่ละหลังจะมีผีเรือนคอยคุ้มครองดูแลลูกหลานที่อยู่อาศัย เมื่อใดที่คน
ในบ้านจะกระทำการใดๆ ก็ต้องบอกกล่าวให้ผีเรือนทราบก่อนพิธีกรรมต่ออายุบ้านกระทำเพื่อ
ความอุดมสมบูรณ์และเพื่อนำพาโชคต่างๆ ซึ่งจะพบว่ามีขั้นตอนที่อ้างถึงเทวดาและผีเรือนในฐานะ
ผู้คุ้มครองและนำโชคลากเข้ามายังบ้านเรือน ด้วยเหตุนี้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณจึงเป็นลักษณะ
จิตวิทยาที่แฝงอยู่ โดยเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยปกป้องรักษา และนำพาความสุขและโชคลาภ
ต่าง ๆ มายังเจ้าของบ้านสืบไป

นอกจากนี้ ความมั่นคงของบ้านยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของคนในครอบครัว เพราะบ้านเป็นที่อยู่อาศัยของสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด บ้านที่มั่นคงเปรียบเสมือนว่ามีผู้นำที่เข้มแข็ง และต้องประกอบด้วยคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันด้วย หากผู้นำปกครองสมาชิกด้วยหลักพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาแล้ว บ้านจะกลายเป็นบ้านที่อบอุ่นน่าอยู่และมีความปลอดภัย การสืบชะตาบ้านยังมีความหมายครอบคลุมไปถึงจิตวิทยาในการใช้ชีวิตของกลุ่มสมรสใหม่ ที่อาศัยอยู่ในบ้านด้วย การแต่งงานเพื่อให้ชีวิตคู่อยู่ในบ้านได้อย่างราบรื่นมีความสุข จึงต้องมีจิตวิทยาในการอยู่ร่วมกัน การรู้จักข่มใจ และความอดทน รวมทั้งความเสียสละของกลุ่มสมรสที่อาศัยภายในบ้านเป็นสิ่งสำคัญ การประนีประนอมเข้าใจกันและกันจะเป็นเครื่องช่วยหนุนให้บ้านอบอุ่น เป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น บ้านก็จะกลายเป็นบ้านที่น่าอยู่ไปด้วย แต่หากคู่สามีภรรยาเอาแต่ใจตัวเองจนละเลยต่อหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน ย่อมมีส่วนทำให้เกิดปัญหาครอบครัว เป็นผลทำให้บ้านแตกหรืออยู่ร่วมกันอย่างไม่ราบรื่น และไม่มีความสุขพิชิตต่ออายุหมู่บ้านเป็นพิธีกรรมระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน โดยชาวบ้าน โคมอนทุกคนมีส่วนร่วมในการประกอบพิธี โดยความเห็นพ้องต้องกันในทุกๆ เรื่องที่เกิดขึ้น จะต้องปฏิบัติเพื่อความสุขของคนในหมู่บ้าน พิธีต่ออายุหมู่บ้านเป็นพิธีใหญ่ที่อาศัยคนเป็นหมู่บ้าน เมื่อมีการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้าน จึงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น ในการประกอบพิธีกรรมแต่ละครั้งจึงต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน อาศัยความสามัคคีกลมเกลียว โดยมีความศรัทธาเป็นสื่อกลาง จะสังเกตได้จากการตั้งหลักบ้านไว้กลางหมู่บ้าน ซึ่งมีเพียงหลักเดียว อันเป็นสัญลักษณ์แทนหัวใจของคนทั้งหมู่บ้าน ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นอกจากนี้ฝ่ายล้างที่โยงเข้าสู่บ้านแต่ละหลังดั่งโยเมฆมูม ก็เปรียบเสมือนความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน ที่ต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึง พิธีต่ออายุหมู่บ้านได้ส่งผลทางจิตวิทยา สานความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกเอาใจใส่ดูแลห่วงใยซึ่งกันและกัน พิธีกรรมการสวดต่ออายุหมู่บ้านจึงมิใช่เป็นไปเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้านเท่านั้น แต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนตลอดถึงความสมัครสมานสามัคคี ความเอาใจใส่ และความผูกพันฉันท์พี่น้องของคนในชุมชนหรือหมู่บ้านนั้นๆ ด้วยสืบไป

จากการศึกษาวิจัยผลที่ได้จากการประกอบพิธีกรรมการสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของคณะสงฆ์และของชาวบ้าน โคมอนชี้ให้เห็นว่าสร้างความศรัทธาให้แก่คนในชุมชนบ้านโคมอนเป็นอย่างดีทั้งทางด้านสุขภาพจิตสุขภาพกายทำให้สังคมในหมู่บ้านเกิดความสามัคคีปรองดองกันมากขึ้น พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุของคณะสงฆ์วัดโคมอนจึงมีเนื้อหาสาระด้านบุญกุศลที่หล่อหลอมรวมกันอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดกิจกรรมทางสังคมขับเคลื่อนไปตามวิถีแห่งกุศล โดยมีความศรัทธาความเชื่อเป็นเชื่อมโยงจากการเข้าร่วมพิธีกรรมนี้จนเกิดความเชื่อและเมื่อมีการประกอบ

พิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุในครั้งต่อไป เข้าร่วมพิธีกรรมสวดพระปริตรต่ออายุเพื่อที่จะทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงหายจากการเจ็บไข้ได้ ชุมชนบ้าน โศกมอนได้นำเอาหลักธรรมคำสอนที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมสวดพระปริตรเพื่อต่ออายุแบบชาวบ้านมาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตสืบไปและมีกำลังใจในการที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขสืบไป